

“Als college niet meer zo doen”

(Bron: citaat in de memo van de gemeentesecretaris a.i. 'inzicht kosten Horsa project' d.d. 24-11-2019)

Rapport van de onderzoekscommissie van de gemeenteraad van Renkum die onderzoek heeft gedaan naar de procesgang rond het project Horsa glider en de informatievoorziening hierover naar de raad

Oosterbeek, oktober 2020

Woord vooraf

Negen maanden na haar instelling publiceert de onderzoekscommissie de resultaten van haar onderzoek. Zij geeft met dit rapport uitvoering aan de door de raad gegeven onderzoeksopdracht. De onderzoekscommissie sluit een intensieve periode van onderzoek af. Een periode die veel langer heeft geduurd dan gepland. In de paragraaf 'verloop van het onderzoek' gaat de onderzoekscommissie in op de oorzaken van de vertraging.

De onderzoekscommissie heeft gedurende de gehele periode van onderzoek getracht zo transparant mogelijk te zijn met het verstrekken van informatie omtrent de voortgang van het onderzoek. Alle verslagen en overige communicatie zijn daarom zoveel als mogelijk op de gemeentelijke website geplaatst. Ook heeft de onderzoekscommissie maandelijks over de voortgang gerapporteerd in de raadscommissie en heeft daar de vragen van raads- en commissieleden beantwoord. Verder zijn er tussentijds raadsbrieven verstuurd zodat de raad en het college ook tijdens de Corona crisis en het zomerreces aangehaakt bleven.

De onderzoekscommissie bedankt alle betrokkenen voor hun bijdrage aan het tot stand komen van dit onderzoeksrapport. Met name betreft dit het aanleveren van gevraagde documenten en het gehoor geven aan de oproep mee te werken aan de verhoren van de onderzoekscommissie.

De onderzoekscommissie ziet de inhoudelijke behandeling van haar verslag in de raad met belangstelling tegemoet.

Onderzoekscommissie Horsa glider
Ton de Boer
Tom Erkens
Jan Streefkerk

Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	5
2	Aanleiding en context onderzoek en probleembeschrijving	7
3	Onderzoeksvraag, normenkader en onderzoeksmethode.....	8
3.1	<i>Onderzoeksvraag en normenkader</i>	8
3.2	<i>Onderzoeksmethode</i>	9
4	Verloop van het onderzoek.....	11
5	Beantwoording van de onderzoeksvraag; bevindingen en conclusie.....	14
5.1	<i>Bevindingen betreffende de aan de raad verstrekte informatie</i>	14
5.2	<i>Bevindingen betreffende procesmatige en procedurele kanten Horsa project</i>	15
5.3	<i>Bevindingen betreffende de financiën</i>	16
5.4	<i>Overige bevindingen</i>	17
6	Tijdelijk Horsa glider proces	18
7	Conclusie	19
7.1	<i>Algemeen</i>	19
7.2	<i>Relevante bevindingen in relatie tot de onderzoeksvraag</i>	19
7.3	<i>Beoordeling op basis van het normenkader</i>	20
7.4	<i>Toelichting op de conclusie</i>	21
8	Aanbevelingen	23

9	Overzicht bijlagen	24
	Bijlage 1 Verzoek initiatiefnemer om de Horsa in Oosterbeek tentoon te stellen	25
	Bijlage 2 Verslaglegging vergadering Fractievoorzittersoverleg 20 juni 2019	26
	Bijlage 3 Besluitenlijst Raadsvergadering 27 november 2019 agendapunt 5 Vragenuurtje	27
	Bijlage 4 Raadsvoorstel 18 december 2019 Instellen Onderzoekscommissie Horsa	32
	Bijlage 5 Draaiboek projecten.....	36
	Bijlage 6 Tekst art 169 Gemeentewet en art 180 lid 3 Gemeentewet	46
	Bijlage 7 Financiële verordening gemeente Renkum 2017; artt. 5 t/m 7 en art. 11	47
	Bijlage 8 Adviezen inzake AVG; intern en VNG.....	49
	Bijlage 9 Brief van 22 januari 2020 inzake Uitstel hoorzittingen	51
	Bijlage 10 Brief van 22 januari 2020 betreffende verzoek afspraak inzake ontstane impasse ...	52
	Bijlage 11 E-mail 23 januari 2020 burgemeester inzake aanvullende informatie onderzoek.....	53
	Bijlage 12 Raadsbrief 3 december 2019 inzake kosten overzicht Horsa project	55
	Bijlage 13 E-mails portefeuillehouder en nieuwe gemeentesecretaris inzake opnieuw horen...	59
	Bijlage 14 Raadsbrief 9 september 2020 inzake gesprek met Chef Kabinet Provincie	62
	Bijlage 15 Aanbiedingsbrief 5 oktober 2020 inzake concepteindrapport.....	64
	Bijlage 16 Subsidieaanvraag 19 juni 2019 gedaan bij de Stuurgroep Veluwe Remembers.....	65
	Bijlage 17 E-mail 8 januari 2019 Initiatiefnemer aan de project wethouder	74
	Bijlage 18 E-mail wethouder Financiën van 22 juli 2019	75
	Bijlage 19 Definitieve afwijzing subsidieaanvraag programma 'Gelderland herdenkt'	76

1 Samenvatting

Op 18 december 2019 benoemt de raad een onderzoekscommissie die de opdracht krijgt een onderzoek uit te voeren naar de procesgang rondom het realiseren van het Horsa glider project en de informatievoorziening hierover naar de raad.

De vraagstelling die de onderzoekscommissie mee krijgt, luidt:

1. Op welke wijze is de raad geïnformeerd over de procesmatige en procedurele kanten (volledig en tijdig) van het Horsa project.
2. Is de raad zodoende in staat geweest om zijn kaderstellende en controlerende taken uit te oefenen.

Voor de beantwoording van de vraagstelling heeft de onderzoekscommissie gebruik gemaakt van een normenkader. Dit normenkader is gebaseerd op:

- wettelijke grondslagen (artikelen 169 en 180 van de Gemeentewet);
- het informatieprotocol dat de raad in 2007 heeft vastgesteld;
- het Draaiboek projecten vastgesteld door de raad in 2003;
- de financiële verordening gemeente Renkum 2017.

Voor het verkrijgen van de benodigde informatie heeft de onderzoekscommissie een uitvoerige documentstudie uitgevoerd en personen onder ede verhoord.

De onderzoekscommissie concludeert dat de raad gedurende de gehele looptijd van het project niet (of niet volledig) en niet tijdig geïnformeerd is. Hierdoor is het voor de raad niet mogelijk geweest zijn kaderstellende en controlerende taken naar behoren uit te oefenen. In de paragraaf 'Beantwoording van de onderzoeksvraag; bevindingen en conclusie' is deze conclusie uitgebreid toegelicht.

De onderzoekscommissie doet in het rapport de volgende aanbevelingen:

- De onderzoekscommissie adviseert het college het Horsa glider project op korte termijn financieel af te ronden;
- De onderzoekscommissie beveelt het college en de raad aan het huidige informatieprotocol (vastgesteld in 2007) te evalueren en de resultaten van deze evaluatie inclusief voorstellen tot aanpassing aan de raad ter vaststelling voor te leggen. Dit met als doel heldere afspraken te maken over de wijze van informatieverschaffing door het college en de burgemeester over voor de raad relevante onderwerpen;
- De onderzoekscommissie beveelt college en de raad aan de huidige nota burgerparticipatie (vastgesteld in 2012) te evalueren en de resultaten van deze evaluatie inclusief voorstellen tot aanpassing aan de raad ter vaststelling voor te leggen. Dit met als doel heldere afspraken te maken over de beslissing of, hoe en wanneer inwonersparticipatie wordt ingezet;

- De onderzoekscommissie beveelt het college aan de raad een voorstel te doen over de financiële rapportage (activiteiten en uren) van voor de raad relevante projecten en activiteiten (gelet op de afspraken die gemaakt zijn omtrent de informatieverschaffing);
- De onderzoekscommissie beveelt het college aan het huidige Draaiboek projecten te evalueren en de resultaten van deze evaluatie inclusief eventuele aanpassingen van dit draaiboek aan de raad voor te leggen;
- De onderzoekscommissie beveelt het college aan er zorg voor te dragen dat het (aangepaste) Draaiboek projecten en andere beleidsdocumenten bij relevante casussen wordt toegepast (gelet op de afspraken die gemaakt zijn omtrent de informatieverschaffing);
- De onderzoekscommissie beveelt de raad en het college aan een inventarisatie te maken van nog geldende beleidsdocumenten, protocollen, draaiboeken c.a. en waar nodig en wenselijk afspraken te maken over de aanpassing/actualisering van deze documenten;
- De onderzoekscommissie beveelt de raad aan zelf het initiatief te nemen onderwerpen inhoudelijk te agenderen indien deze raken aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad;
- De onderzoekscommissie beveelt de raad en het college aan een jaar na vaststelling van dit rapport en het bijbehorende raadsvoorstel de opvolging van de aanbevelingen te evalueren.

2 Aanleiding en context onderzoek en probleembeschrijving

Tijdens Operation Market Garden in september 1944 zijn 629 Airspeed Horsas en 38 andere zweefvliegtuigen ingezet in de regio Wolfheze en Nijmegen. De zweefvliegtuigen vervoerden 5.329 militairen, jeeps, kanonnen, aanhangwagens, motorfietsen, fietsen en zelfs een bulldozer. Tot aan 1946 zijn er ongeveer vierduizend Horsa gliders geproduceerd. Geen van deze toestellen is bewaard gebleven. Wel zijn er na de oorlog replica gemaakt van de toestellen die tijdens de Tweede Wereldoorlog werden ingezet.

In oktober 2018 attendeert een inwoner van de gemeente Ede de verantwoordelijke portefeuillehouder informeel op de mogelijkheid een replica van de Horsa tentoon te stellen voordat dit toestel wordt overgedragen aan museum Overloon. Later volgt een verzoek¹ om de Horsa in Oosterbeek tentoon te stellen. De programmamanager is gevraagd met de initiatiefnemer mee te denken en te kijken hoe de gemeente het project verder kan faciliteren.

Van 7 tot 26 september 2019 is op het grasveld tegenover het Airbornemuseum in Oosterbeek de replica van het Horsa-zweefvliegtuig in Oosterbeek ten toon gesteld.

De eerste informatie over het Horsa glider project bereikt de raad via het fractievoorzittersoverleg² nadat in juni 2019 een subsidieaanvraag bij de provincie is ingediend. In de periode daarna zijn er door de raad regelmatig vragen gesteld over de te verwachten kosten van de tentoonstelling en de dekking hiervan. De gevraagde informatie blijkt telkenmale niet/niet volledig beschikbaar waardoor de beantwoording van de gestelde vragen niet plaatsvindt.

Op 27 november 2019³ besluit de raad, nadat geen volledig antwoord kan worden gegeven op de tijdens het vragenuurtje gestelde vragen over het Horsa glider project, bijna unaniem een onderzoek te doen naar de procedurele en procesmatige aspecten rond het Horsa glider project met als doel helderheid te krijgen over de procesgang rond het project en de informatievoorziening hierover naar de raad.

Het Horsa project speelde in een periode dat de gemeente, - gemeenteraad en college – voor moeilijke keuzes stond vanwege de penibele financiële situatie van de gemeente. In die context heeft de gemeenteraad het college actief, op meerdere momenten en in verschillende gremia gevraagd om geïnformeerd te worden over de financiële en andere consequenties van het tentoonstellen van de Horsa glider.

Het onderzoeksrecht van de raad is geregeld in de Gemeentewet in de artikelen 155a tot en met 155f. De raad kan besluiten om een onderzoek te doen naar het door het college van B&W of door de burgemeester gevoerde bestuur, ná vaststelling van een verordening met nadere regels over de invulling van dit onderzoek. De betreffende “Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum” is op 27 februari 2008 door de raad vastgesteld.

¹ Zie bijlage 1

² Zie bijlage 2

³ Zie bijlage 3

3 Onderzoeksvraag, normenkader en onderzoeksmethode

De raad keurt op 18 december 2019 het voorstel goed om een onderzoek te doen "naar de procesgang rond het project Horsa glider en de informatievoorziening hierover naar de raad"⁴. Wat buiten deze omschrijving valt maakt geen deel uit van het onderzoek. Deze beperking is vooral van belang voor degenen die verplicht zijn medewerking te verlenen aan het onderzoek. Zij moeten weten waartoe die verplichting zich uitstrekt. De uitkomsten van het onderzoek dienen door de onderzoekscommissie vastgelegd te worden in een eindrapport dat in de raad wordt besproken.

3.1 *Onderzoeksvraag en normenkader*

De onderzoekscommissie heeft de opdracht van de raad als volgt vertaald in de onderstaande onderzoeksvraag:

1. Op welke wijze is de raad geïnformeerd over de procesmatige en procedurele kanten (volledig en tijdig) van het Horsa project?
2. Is de raad zodoende in staat geweest om zijn kaderstellende en controlerende taken uit te oefenen?

Het normenkader dat de onderzoekscommissie bij de beantwoording van de onderzoeksvraag als uitgangspunt heeft gehanteerd is gebaseerd op

- wettelijke grondslagen (artikelen 169 en 180 van de Gemeentewet);
- het informatieprotocol dat de raad in 2007 heeft vastgesteld;
- het Draaiboek projecten vastgesteld door de raad in 2003;⁵
- de financiële verordening gemeente Renkum 2017.

In de eerste twee hiervoor genoemde gehanteerde normen is geregeld hoe en wanneer het college informatie dient te verstrekken. In het 'Draaiboek projecten' is o.a. de communicatie m.b.t. de als 'project' gedefinieerde activiteiten geregeld.

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag is het normenkader door de onderzoekscommissie vertaald naar de in het onderstaande toetsingskader opgenomen termen:

- Het college heeft de raad vooraf inlichtingen gegeven over de uitoefening van collegebevoegdheden in het kader van het Horsa glider project zoals bedoeld in de in art.169 leden 2, 3 en 5 Gemeentewet⁶ genoemde gevallen.
- In relevante gevallen is door het college schriftelijk en gemotiveerd mededeling gedaan van het niet verstrekken van informatie op grond van het openbaar belang (art 169 lid 3 en art 180 lid 3 Gemeentewet⁷).
 - De raad is gedurende de gehele looptijd over het Horsa glider project geïnformeerd.
 - De raad is volledig en tijdig over het Horsa project geïnformeerd.

⁴ Zie bijlage 4

⁵ Zie bijlage 5

⁶ Zie bijlage 6

⁷ Zie bijlage 5

- Waar het politiek relevante details betreft, was de door de leden van het college en de burgemeester verstrekte informatie volledig en voldoende gedetailleerd.
- De door de raad of een raadslid aan de leden van het college en de burgemeester gevraagde informatie is tijdig, volledig en voldoende gedetailleerd verstrekt.
- In die gevallen waarin de informatie door het college op hoofdlijnen is verstrekt, is aangegeven welke achterliggende stukken er zijn en waar deze ingezien of opgevraagd kunnen worden.
- In relevante gevallen is de raad geïnformeerd over de uitoefening van bevoegdheden van het college of van de burgemeester, waarvan de raad heeft aangegeven daarover geïnformeerd te willen worden.
- Er is gewerkt volgens de in het Draaiboek projecten beschreven richtlijnen (vastgesteld door de raad op 25 juni 2003).
- De afspraken zoals neergelegd in de Financiële verordening 2017 (artt. 5, 6, 7 en 11) bijlage 9⁸ zijn nageleefd.

3.2 *Onderzoeksmethode*

Het onderzoek bestaat uit een dossieronderzoek en verhoren. Voor het dossieronderzoek heeft de onderzoekscommissie gebruik gemaakt van opgevraagde (kopieën van) documenten, vanaf 01 januari 2019 tot 01 januari 2020, voor zover deze betrekking hebben op het Horsa project. Alle door de onderzoekscommissie gevraagde documenten zijn met uitzondering van de urenverantwoordingen ontvangen. De voor het onderzoek relevante documenten zijn ter inzage bij de griffie.

In totaal zijn er 11 hoorzittingen gehouden, verdeeld over 5 zittingdagen en zijn er 14 personen gehoord over hun betrokkenheid bij het Horsa glider project. De verhoren zijn gehouden in de periode februari/juni 2020. De hoorzittingen vonden alle plaats in de raadzaal van het gemeentehuis, het laatste verhoor vond plaats op 29 juni 2020. Alle voorgenomen verhoren hebben plaatsgevonden met uitzondering van het verhoor van de projectleider van Defensie. Defensie heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van de uitnodiging omdat het departement van mening is dat het een voor Renkum intern onderzoek betreft. Van alle verhoren zijn (niet woordelijke) verslagen gemaakt⁹.

Alle gehoorde(n) (en de informeel gehoorde manager) hebben de mogelijkheid gekregen op het conceptverslag van hun verhoor (resp. informeel gesprek) te reageren en dit te controleren op feitelijke onjuistheden. Vijf gehoorde(n) hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid de geluidsband van hun verhoor na te luisteren. De op- en aanmerkingen zijn door de onderzoekscommissie voor kennisgeving aangenomen en/of in de tekst opgenomen of verwerkt als voetnoot in het verslag. De verslagen zijn door de onderzoekscommissie definitief vastgesteld en ter ondertekening aan de gehoorde(n) toegezonden.

Eén van de gehoorde(n) is niet akkoord gegaan met het verslag.

⁸ Zie bijlage 7

⁹ Buro Overasselt is ingehuurd om de verslagen van de verhoren te maken.

De verslagen liggen ter inzage bij de griffie.

De onderzoekscommissie heeft ook gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid om informele gesprekken te voeren. Dit is twee keer gebeurd. Het betreft een gesprek met de programmamanager cultuur en educatie op 31 januari 2020 en met de manager ondersteuning & advies op 2 maart 2020 (via Teams).

Het onderzoek is uitgevoerd door een onderzoekscommissie bestaande uit de raadsleden Ton de Boer (voorzitter), Jan Streefkerk en Tom Erkens. De ambtelijke ondersteuning is verleend door de griffie. De onderzoekscommissie is in totaal 34 keer in vergadering bijeen geweest. Gedurende de intelligente Lock Down is de onderzoekscommissie niet fysiek bijeen geweest maar heeft overlegd via Teams. De verslagen van de bijeenkomsten zijn openbaar gemaakt.

4 Verloop van het onderzoek

De onderzoekscommissie is haar werkzaamheden gestart na goedkeuring door de raad van het onderzoeksvorstel. Aan de toenmalige (interim) gemeentesecretaris is gevraagd om de voor het onderzoek relevante documenten ter beschikking te stellen.

De onderzoekscommissie ontvangt de gevraagde documenten niet op de toegezegde datum. De onderzoekscommissie en de griffier hebben hierover overleg gevoerd met de burgemeester en de toenmalige (interim) gemeentesecretaris. In het overleg is naar voren gekomen dat de ontstane vertraging o.a. te wijten is aan onderschatting door de toenmalige (interim) gemeentesecretaris van de voor het verzamelen van de documenten benodigde tijd, mede veroorzaakt door een (achteraf gebleken) niet juiste interpretatie van de AVG-regels¹⁰.

Op de tijdens het gesprek afgesproken nieuwe datum wordt de gevraagde informatie nog niet aangeleverd. De onderzoekscommissie besluit daarom, zowel in het belang van een zorgvuldig onderzoek als in het belang van de bestuurders en ambtenaren die voor de hoorzittingen zijn opgeroepen, de hoorzittingen uit te stellen.

De betrokkenen zijn hierover via een brief¹¹ geïnformeerd tegelijk met de leden van de gemeenteraad. Gelet op de gewenste transparantie stuurt de onderzoekscommissie deze informatie in cc. aan het college. Ook nodigt de onderzoekscommissie de burgemeester uit voor een gesprek over de hierdoor ontstane vertraging in het onderzoek¹². De burgemeester reageert diezelfde dag op de aan de raad verstuurd informatie met een e-mail aan de raad namens het college¹³.

In een gesprek van de onderzoekscommissie met de burgemeester en de toenmalige (interim) gemeentesecretaris is deze mailwisseling aan de orde geweest en zijn afspraken gemaakt over de communicatie over en weer en de termijn waarbinnen de toegezegde documenten beschikbaar zullen komen.

Voorafgaande aan de verhoren heeft de onderzoekscommissie de programmamanager uitgenodigd voor een informeel gesprek over de samenstelling van de projectgroep, de start van de projectgroep, en de taken en inbreng van de leden.

De onderzoekscommissie verzoekt tussentijds het college om aanvullende documenten. Dit naar aanleiding van een artikel in 'Renkum Nieuws' waarin o.a. wordt gesteld dat er (werk)afspraken zijn gemaakt tussen de verantwoordelijke (organiserende) Stichting en de gemeente.

¹⁰ Zie bijlage 8

¹¹ Zie bijlage 9

¹² Zie bijlage 10

¹³ Zie bijlage 11

De onderzoekscommissie heeft aan de accountant die de jaarrekening 2019 heeft gecontroleerd, de vraag gesteld of de jaarrekening voldoende inzicht geeft in de feitelijke gemaakte kosten van het Horsa glider project dan wel of een nader onderzoek naar de feitelijk gemaakte kosten nodig is om te kunnen beoordelen of de informatie in de brief van 3 december 2019¹⁴ volledig en correct is. Het antwoord van de accountant heeft de onderzoekscommissie via de rekeningcommissie ontvangen. Het antwoord luidt dat voor een antwoord op de gegeven vragen de huidige met de gemeente afgesproken controle van jaarrekening niet adequaat is. De afspraken met de gemeente gaan niet zover dat op elk detailniveau gegevens worden gecontroleerd. Wil de gemeente precies weten wat er is uitgegeven aan de Horsa dan zal daar, na een opdracht aan de accountant, een nader en gedetailleerd onderzoek naar kunnen worden gedaan.

Voorals gevolg van de coronamaatregelen kunnen sommige verhoren veel later dan gepland afgenomen worden. Zo vinden de laatste hoorzittingen geen doorgang omdat zowel de gehoorde als de onderzoekscommissie het belangrijk vinden de verhoren in fysieke aanwezigheid van betrokkenen te laten plaatsvinden. De laatste hoorzitting vindt daarom plaats op 29 juni 2020.

Na afname van de laatste verhoren kan de onderzoekscommissie het conceptrapport afronden.

Op 23 juli 2020 spreekt de onderzoekscommissie met de burgemeester, de (inmiddels aangenomen nieuwe) gemeentesecretaris en een Mt-lid. Onderwerp van het gesprek zijn de van de portefeuillehouder en de (inmiddels nieuwe) gemeentesecretaris ontvangen e-mails¹⁵. In die e-mails wordt gevraagd om de portefeuillehouder en enkele ambtenaren nogmaals te horen om de, tijdens sommige verhoren, gedane verklaringen over intimidatie en fraude recht te zetten. De onderzoekscommissie geeft in het gesprek aan dat ze de gedane verklaringen zeer serieus neemt maar dat zij gebonden is aan de onderzoeksopdracht van de raad. Hiervan mag de onderzoekscommissie niet eigenstandig afwijken. Dit recht is in de wet enkel toebedeeld aan de gemeenteraad.

Op 2 september 2020 wisselt de onderzoekscommissie van gedachten met de Chef Kabinet en een adviseur van het kabinet van de Commissaris van de Koning over de vraag hoe om te gaan met de hiervoor genoemde verklaringen. De kabinetschef adviseert de onderzoekscommissie deze signalen niet zelf te onderzoeken. De signalen zijn echter dermate beschadigend voor zowel betrokkenen als de gemeente, dat de conclusie van het gesprek is dat ze wél geadresseerd moeten worden.

¹⁴ Zie bijlage 12

¹⁵ Zie bijlage 13

De kabinetschef adviseert daarom de onderzoekscommissie de signalen over te dragen aan de burgemeester in haar rol als voorzitter van de raad met de zorgplicht op het gebied van integriteit. Het Kabinet van de Commissaris van de Koning toont zich bereid om de burgemeester en de gemeente Renkum, indien gewenst, verder van dienst te zijn bij het vervolg.

Op 3 september 2020 bespreekt de onderzoekscommissie dit advies met de burgemeester en op 9 september 2020 is de raad over het gesprek geïnformeerd via een raadsbrief.¹⁶

Zoals geregeld is in de Verordening op het onderzoeksrecht is het conceptrapport op 5 oktober 2020 toegestuurd aan diegenen die door de onderzoekscommissie zijn gehoord¹⁷. Op dit concept reageren vier adressanten.

De onderzoekscommissie heeft in haar vergadering van 22 oktober 2020 de reacties besproken en verwerkt en vervolgens het onderzoeksrapport vastgesteld. De zienswijzen van de adressanten en de reacties van de onderzoekscommissie hierop maken deel uit van het dossier van het onderzoeksproces en liggen ter inzage bij de griffie.

¹⁶ Zie bijlage 14

¹⁷ Zie bijlage 15

5 Beantwoording van de onderzoeksvraag; bevindingen en conclusie

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag maakt de onderzoekscommissie gebruik van de bevindingen op basis van het dossieronderzoek en de verhoren. Alle door de onderzoekscommissie gevraagde documenten zijn met uitzondering van de urenverantwoordingen ontvangen. Het blijkt ook niet mogelijk uit de wel ontvangen informatie af te leiden hoeveel uren besteed zijn aan het Horsa glider project.

De bevindingen zijn onderverdeeld in vier delen, te weten; de bevindingen betreffende de aan de raad verstrekte informatie, de bevindingen betreffende de procesmatige en procedurele kanten van het Horsa project, de bevindingen betreffende de financiën van het project en overige bevindingen.

5.1 *Bevindingen betreffende de aan de raad verstrekte informatie*

- De eerste keer dat de raad informatie heeft ontvangen over het Horsa Glider project is na het indienen van de subsidieaanvraag bij de provincie in juni 2019. De burgemeester heeft tijdens het fractievoorzittersoverleg van 20 juni 2019 de fractievoorzitters geïnformeerd over de mogelijke kosten van het project en de gevolgen hiervan voor de uitvoering van de begroting.
- Op 26 juni 2019 stelt de fractie GemeenteBelangen tijdens de raadsvergadering vragen over het Horsa glider project. De voorzitter antwoordt dat het college de zorgen over de kosten deelt en dat het college niet kan garanderen dat er geen kosten zijn voor de gemeente. Toegezegd wordt de raad te blijven informeren.
- Op 15 juli 2019 stelt GemeenteBelangen aanvullende schriftelijke vragen over het Horsa glider project. De fractie vraagt om inzage in de gehele kostenraming (inclusief voorbereiding en nazorg) van de komst van de glider, inzage in de aangevraagde subsidies, het maximale bedrag dat de gemeente bij moet dragen voor het Horsa glider project en of bij eventuele schade aan de glider de gemeente aansprakelijk is.
Ook stelt GemeenteBelangen de vraag of het project nog gestopt kan worden.
- Beantwoording van deze vragen vindt plaats op 22 augustus 2019. Uit de antwoorden blijkt dat er geen totaal overzicht van de kosten is, mede omdat de gemeente slechts een faciliterende rol inneemt en dat ook andere partijen verantwoordelijkheid hebben t.a.v. de organisatie van het project.
- Een raadslid ontvangt na dit gevraagd te hebben een kopie van de bij de Stuurgroep Veluwe Remembers¹⁸ ingediende subsidieaanvraag inclusief kostenbegroting.
- Zowel op 24 oktober 2019 als op 6 november 2019 is in de raadsvergadering, en op 21 november 2019 in het fractievoorzittersoverleg door GemeenteBelangen gevraagd naar een kostenoverzicht van het Horsa glider project omdat een dergelijk overzicht niet in de Najaarsnota 2019 is opgenomen. Toegezegd wordt het kostenoverzicht tijdens de raadsvergadering van 27 november 2019 met de raad te delen.

¹⁸ Zie bijlage 16

- De definitieve afrekening met de Stichting inclusief kostenoverzicht wordt uiteindelijk op 03 december 2019 aan de raad verstrekt via een raadsbrief.

5.2 *Bevindingen betreffende procesmatige en procedurele kanten Horsa project*

Het verloop van het project is inzichtelijk gemaakt door middel van een tijdlijn. In het project is een aantal voor dit onderzoek relevante momenten aan te wijzen:

- In oktober 2018 attendeert de initiatiefnemer het college op de mogelijkheid de Horsa glider in Oosterbeek tentoon te stellen tijdens de Airborne Herdenkingen.
- In januari 2019 stuurt de initiatiefnemer een mail ¹⁹naar een lid van het college. Door de projectwethouder wordt positief gereageerd op dit signaal. Eind maart is de programmamanager gevraagd met de initiatiefnemer contact op te nemen om mee te denken en te kijken hoe de gemeente het project verder kan faciliteren.
- In mei/juni 2019 besluit de gemeente de Horsa glider financieel te ondersteunen. Niet duidelijk is of aan dit besluit een collegevoorstel ten grondslag ligt.
- De initiatiefnemer blijft betrokken bij het project. Wel wordt het wenselijk gevonden, voor de organisatie en uitvoering van de tentoonstelling een stichting op te richten zodat alle verantwoordelijkheden hierin ondergebracht kunnen worden. Deze stichting, t.w. de Stichting BWO₂EG²⁰, is na een verzoek van de portefeuillewethouder opgericht door twee inwoners van de gemeente.
- Met deze stichting zijn afspraken gemaakt over de organisatie van de tentoonstelling en de financiële consequenties van het geheel. Omdat het maken van dergelijke (financiële) afspraken niet onder het mandaat²¹ valt van de programmamanager zijn deze afspraken gemaakt door de toenmalige (interim) gemeentesecretaris.
- Er is door de gemeente én de Stichting een identieke subsidieaanvraag met bijbehorende begroting ingediend bij de Stuurgroep Veluwe Remembers voor financiële ondersteuning van het Horsa glider project.
- Op 16 augustus 2019 is de gemeente/het college door de Stuurgroep Veluwe Remembers per mail geïnformeerd over het niet honoreren van de subsidieaanvraag(n).
- De gemeente ontvangt in november 2019 de definitieve bevestiging van de afwijzing van de subsidieaanvraag.
- Voordat de afrekening in december 2019 met de raad wordt gecommuniceerd is deze besproken in het college en met de controller. De programmamanager heeft voor de aan de raad voor te leggen eindafrekening op verzoek van de interim gemeentesecretaris drie scenario's opgesteld. Het door de interim gemeentesecretaris gekozen scenario is voorgelegd aan de raad.

¹⁹ Zie bijlage 17

²⁰ Stichting Behoud WO2 Erfgoed Gelderland

²¹ <https://www.renkum.nl/Bestuur/Regelgeving/Mandaten>

5.3 *Bevindingen betreffende de financiën*

- In het voortraject tot juli 2019 zijn door initiatiefnemer meerdere begrotingen opgesteld die inzicht geven in de voor de gemeente te verwachten kosten van het project. Hierover is met regelmaat overleg geweest met de programmamanager.
- Omdat er geen apart budget was voor het Horsa glider project is door de programmamanager in juni 2019 een subsidieaanvraag ingediend met de daarbij behorende begroting van € 200.000, --. Het was van het begin af onduidelijk of de aanvraag gehonoreerd zou worden. Ambtelijk is aangegeven dat er geen budgetruimte aanwezig is. Het is de onderzoekscommissie niet duidelijk of het college hiervan op de hoogte was omdat verslagen van Portefeuille Overleggen (PO's) ontbreken.
- Door de definitieve afwijzing van het subsidieverzoek moeten andere bestaande budgetten/reserves worden aangesproken. Het besluit van de interim gemeentesecretaris en burgemeester om - na een advies van de programmamanager over mogelijke ruimte in de budgetten - een bedrag ad € 25.000, -- ten laste te laten komen van de reserve Airborne.
- Er heeft geen besluitvorming over het project in het college plaatsgevonden. Ook niet over het beschikbaar stellen van een bedrag ad. € 25.000, -- ten laste van de reserve Airborne. De leden van het college zijn hierover later wel geïnformeerd. De wethouder financiën heeft inhoudelijke twijfels uitgesproken over het beschikbaar stellen van dit bedrag²².
- Er is geen voorstel aan de raad voorgelegd om t.b.v. het Horsa glider project een bedrag te onttrekken aan de reserve Airborne.
- Het bedrag van. € 25.000, -- is overgemaakt aan de Stichting BWO₂EG. De Stichting heeft dit bedrag gebruikt voor het dekken van kosten van de tentoonstelling Horsa glider in Oosterbeek. Over de besteding van het bedrag zijn geen nadere afspraken gemaakt.
- Na afloop van de tentoonstelling is een voorstel voor een financiële afrekening opgesteld door de Stichting. Vervolgens is door de programmamanager en de toenmalige (interim) gemeentesecretaris een financiële afrekening opgesteld voor de gemeenteraad. Deze afrekening is per brief gecommuniceerd met de raad.²³
- Door de programmamanager is een schatting gemaakt van het aantal aan het Horsa glider project bestede uren. Dit aantal bedraagt ca. 500 uur voor de organisatie van de Horsa glider. Daarnaast is er een extra ureninzet geweest van gemeentelijke medewerkers voor het verwerken van de omgevings- en evenementenvergunning, voor het inrichten van de tentoonstellingslocatie en de opbouw en afbouw van de geplaatste tent.
- In de informatie naar de raad is geen informatie opgenomen over het aantal bestede uren.

²² Zie bijlage 18

²³ Zie bijlage 12

- De aan de raad voorgelegde eindafrekening is tevens de eindafrekening met de Stichting. Tot betaling zou worden overgegaan nadat een accountantsverklaring is overlegd. Deze verklaring is in januari 2020 aan de toenmalige (interim) gemeentesecretaris ter beschikking gesteld.
- De Stichting heeft tijdens het verhoor van de onderzoekscommissie aangegeven nog een vordering op de gemeente te hebben van ca. € 12.000, --. Over de hoogte van het precieze bedrag is men het (ten tijde van publicatie van dit onderzoeksrapport) nog niet eens geworden.

5.4 Overige bevindingen

- Niet duidelijk is hoe de verantwoordelijkheden gedurende de uitvoering van het Horsa glider project zijn verdeeld, welke bevoegdheden de diverse betrokkenen hebben en bij wie de eindverantwoordelijkheid ligt.
- Volgens het geldende mandaatbesluit²⁴ gemeente Renkum 2017 is het aanvragen van subsidies voorbehouden aan de burgemeester c.q. hoofden van afdelingen. In de praktijk rondom het Horsa glider project is daarvan afgeweken.
- Uit de verhoren blijkt dat het college van mening is dat het Horsa glider project gaat om de uitvoering van een activiteit waarvan de kaders in de begroting zijn vastgesteld en om het faciliteren van een initiatief vanuit de samenleving.
- Hoewel het project Horsa glider voldoet aan de definitie van 'project' in het genoemde Draaiboek is het niet als zodanig opgepakt en wordt het door de ambtelijke organisatie en het college ook niet als zodanig aangemerkt.
- Er zijn geen/nauwelijks verslagen gemaakt van de interne overleggen met de Airborne stuur- en werkgroep. Gemaakte afspraken zijn niet vastgelegd.
- Er is tot aan de vaststelling van de "eindafrekening" met de Stichting geen enkel collegebesluit genomen over het project Horsa glider.
- Het Horsa glider project komt niet voor in de B&W besluitenlijsten en verslagen van Portefeuillehouder Overleg (PO's) ontbreken
- De door de toenmalige (interim) gemeentesecretaris met de Stichting WO₂EG gemaakte afspraken zijn niet vastgelegd in een verslag of overeenkomst. Wel is een overzicht gemaakt van een taakverdeling met een daaraan gekoppelde kostenopzet.
- De door de diverse medewerkers aan het Horsa glider project bestede uren zijn niet geregistreerd.
- Andere, wel geregistreerde uren en een factuur zijn niet op het Airborne project geboekt

²⁴ <https://www.renkum.nl/Bestuur/Regelgeving/Mandaten>

6 Tijdlijn Horsa glider proces

Project Horsa glider

De gemeenteraad van Renkum heeft een commissie uit zijn midden de opdracht gegeven het proces rondom de Horsa glider te onderzoeken. De Horsa glider is een zweefvliegtuig dat in de Tweede Wereldoorlog is ingezet om personen en goederen te droppen o.a. op het grondgebied van de gemeente Renkum. De Horsa glider is in september 2019 twee weken lang tentoongesteld in Oosterbeek. De gemeenteraad heeft het college, na het eerste signaal dat de Horsa naar Oosterbeek zou worden gehaald, verzocht de raad hierover op de hoogte te houden. Ondanks herhaalde verzoeken van de raad heeft het college niet de gevraagde informatie met de gemeenteraad kunnen delen. Op 27 november 2019 heeft de raad daarom een motie aangenomen om een onderzoek te doen naar het proces en de financiële consequenties hiervan.

Het onderzoek van de onderzoekscommissie Horsa glider strekt zich uit tot juni 2020. Enkele significante (mogelijke informatie) momenten in het proces rondom de Horsa glider zijn in de hierna volgende tijdlijn afgebeeld.

	oktober 2018	april 2019	mei 2019	juni 2019	juli 2019		
algemeen	Eerste signaal over de mogelijkheid een Horsa tentoon te stellen (informeel).		Gemeente Renkum wil financieel ondersteunen. Ede valt als locatie definitief af. Besproken in bestuursvergadering van 21 mei 2019.	Tijdens Fractievoorzittersoverleg gesproken over financiële risico's voor gemeente (vooral beveiliging), die mogelijk ten laste vallen van post voorvoorzien.	Tijdens raadsvergadering geeft burgemeester antwoord op diverse vragen. Nog geen inzage in mogelijke kosten; project afblazen kan eventueel nog wel.	Wethouder financiën heeft bedenkingen over de gang van zaken inzake besluitvorming en (financiële) risico's, echter go/no go moment is al gepasseerd en besluit is genomen.	Vanuit organisatie aangegeven dat subsidie niet verleend wordt. Project inmiddels overgegaan van overdrachtsfase naar realisatiefase.
financieel		Mail initiatiefnemer aan programmamanager Airborne met begroting € 97.375, waarvan voor de gemeente € 30.421.	Kostenoverzicht besproken met burgemeester, portefeuillewethouder en gemeentesecretaris a.i., incl. begroting van € 127.400 voor Horsa.	Gemeente Renkum doet subsidieaanvraag namens zichzelf met begroting van € 200.000.			
algemeen	Signaal vanuit de organisatie aan de leidinggevende: bovenmatig veel uren voor evenementenvergunning, waardoor reguliere werkzaamheden blijven liggen.	Onduidelijkheid over welke kosten van de Stichting binnen de te vergeven € 25.000 vallen. Raad ontvangt nog geen begroting van het college.	Provincie keurt definitief de subsidie af waarin een groot gedeelte was bedacht voor ambtelijke uren.	College stuurt raadsbrief aan de raad met een afrekening van het Horsa project. Het door de gemeentesecretaris a.i. gekozen scenario wordt voorgelegd aan de raad. De accountantsverklaring zou nog volgen.			
financieel		De programmamanager heeft voor de aan de raad voor te leggen eindafrekening op verzoek van de projectleider drie scenario's opgesteld.	Volgens gemeentesecretaris a.i. is er met de stichting BWO2GE nog een verschil van inzicht over een aantal facturen waarbij het hooguit gaat om een paar duizend euro.			Gemeenteraad stelt de jaarrekening vast waarin de kosten van Airborne (waaronder de Horsa tentoonstelling) zijn opgenomen.	Stichting BWO2GE geeft tijdens verhoor aan dat er geen definitieve afrekening is gemaakt tussen hen en de gemeente en dat het verschil van inzicht rond de € 12.000 betreft.
	september 2019	oktober 2019	november 2019	december 2019	februari 2020	april 2020	juni 2020

7 Conclusie

7.1 Algemeen

Zonder informatie kan de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester niet controleren en ook niet ter verantwoording roepen. Het college en de burgemeester dienen derhalve alle informatie te verschaffen die de raad voor de uitoefening van zijn taken nodig heeft. Deze passieve informatieplicht behelst het op verzoek van een raadslid verstrekken van inlichtingen.

Deze informatieplicht houdt een verplichting in voor het college van burgemeester en wethouders (en/of de burgemeester) om aan de raad al die informatie te verschaffen die hij nodig heeft voor de uitoefening van zijn controlerende, kaderstellende en volksvertegenwoordigende taken.

De wettelijke plicht die het college heeft om informatie te verstrekken doet niets af aan de actieve rol die de raad is toebedeeld om voldoende informatie van het college te verkrijgen. De raad heeft daarvoor z'n eigen instrumenten (mondeling en schriftelijk vragenrecht, recht van interpellatie, recht van initiatief, onderzoeksrecht).

7.2 Relevante bevindingen in relatie tot de onderzoeksvraag

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag zijn met name de onderstaande bevindingen relevant:

- Het besluit om het Horsa glider project financieel te ondersteunen.
- Het besluit om voor de organisatie van de tentoonstelling een stichting in het leven te roepen.
- De afspraken die met de Stichting WO₂EG zijn gemaakt over de organisatie van de tentoonstelling en de financiële consequenties van het geheel.
- De aanvraag van een subsidie van € 200.000, - met de daarbij behorende begroting omdat er geen budget voor het Horsa glider project beschikbaar is.
- Het besluit van de toenmalige (interim) gemeentesecretaris, burgemeester en programmamanager om een bedrag ad. € 25.000, -- ten laste te laten komen van de reserve Airborne.
- Het besluit een bedrag van. € 25.000, -- over te maken aan de stichting WO₂EG zonder dat daar een collegebesluit aan ten grondslag ligt.
- De ontvangst in november 2019 van een definitieve bevestiging van de afwijzing van subsidieaanvraag vanuit het programma Gelderland herdenkt²⁵.
- De ontvangst van de accountantsverklaring van de stichting WO₂EG die als voorwaarde is gesteld voor de definitieve afrekening.

²⁵ Zie bijlage 19

7.3 Beoordeling op basis van het normenkader

Voor de toetsing aan het normenkader heeft de onderzoekscommissie de volgende beoordelingen gehanteerd: niet voldaan, beperkt voldaan, deels voldaan, grotendeels voldaan, voldaan.

De onderzoekscommissie is tot de volgende beoordelingen gekomen.

Norm	Oordeel	Toelichting
<i>Het college heeft de raad vooraf inlichtingen gegeven over de uitoefening van collegebevoegdheden in het kader van het Horsa glider project.</i>	Niet voldaan.	De eerste keer dat de raad (via het Fvo) informatie heeft ontvangen over het Horsa glider project is na het indienen van de subsidieaanvraag bij de provincie in juni 2019 en na het beschikbaar stellen van een budget voor het project.
<i>De raad is gedurende de gehele looptijd over het Horsa glider project geïnformeerd.</i>	Beperkt voldaan.	Informatie over het verloop van het project is in de meeste gevallen pas verstrekt na vragen vanuit de raad.
<i>De raad is volledig en tijdig over het Horsa glider project geïnformeerd.</i>	Niet voldaan.	Essentiële informatie over het Horsa glider project is niet gegeven.
<i>Waar het politiek relevante details betreft, was de door de leden van het college en de burgemeester verstrekte informatie volledig en voldoende gedetailleerd.</i>	Niet voldaan.	Essentiële informatie over het Horsa glider project is niet gegeven.
<i>De door de raad of een raadslid aan de leden van het college en de burgemeester gevraagde informatie is tijdig, volledig en voldoende gedetailleerd verstrekt.</i>	Beperkt voldaan.	Essentiële informatie over het Horsa glider project is eerst na aandringen in beperkte mate verstrekt.
<i>In die gevallen waarin de informatie door het college op hoofdlijnen is verstrekt, is aangegeven welke achterliggende stukken er zijn en waar deze ingezien of opgevraagd kunnen worden.</i>	Niet voldaan.	Waar er sprake is van het verstrekken van informatie op hoofdlijnen is niet verwezen naar achterliggende stukken.
<i>In relevante gevallen is door het college schriftelijk en gemotiveerd mededeling gedaan van het niet verstrekken van informatie op grond van het openbaar belang.</i>	Niet voldaan.	Er is geen mededeling gedaan.

<i>In relevante gevallen is de raad geïnformeerd over de uitoefening van bevoegdheden van het college of van de burgemeester, waarvan de raad heeft aangegeven daarover geïnformeerd te willen worden.</i>	Beperkt voldaan.	Verzoeken van de raad om nadere informatie over de betreffende bevoegdheden zijn slechts incidenteel en na aandringen gehonoreerd.
<i>Er is gewerkt volgens de in het Draaiboek projecten beschreven richtlijnen.</i>	Niet voldaan.	Het college en de organisatie waren van mening dat het Draaiboek niet van toepassing was op het project.
<i>De afspraken zoals neergelegd in de financiële verordening 2017 (artt. 5, 6 ,7 en 11) zijn nageleefd.</i>	Niet voldaan.	De raad is niet, niet tijdig geïnformeerd of om toestemming gevraagd.
<p>Conclusie</p> <p>Op grond van het voorgaande concludeert de onderzoekscommissie dat de raad gedurende de gehele looptijd van het project niet (of niet volledig) en niet tijdig geïnformeerd is. Hierdoor was het voor de raad niet mogelijk zijn kaderstellende en controlerende taken naar behoren uit te oefenen.</p>		

7.4 Toelichting op de conclusie

- De onderzoekscommissie is van mening dat niet helder is hoe het proces rond de Horsa glider is aangevlogen; een project dan wel als een inwonersinitiatief. Hierdoor is onvoldoende duidelijk geweest waar verantwoordelijkheden lagen.
- De onderzoekscommissie is verder van mening dat de organisatie van het project Horsa glider op papier voldoet aan de beschrijving uit het Draaiboek projecten.
- Onduidelijkheid en gebrek aan informatie over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de diverse gremia hebben geleid tot rolwisseling en het ontbreken van besluitvorming.
- De onderzoekscommissie is van mening dat het Horsa glider initiatief in de verschillende fases van het proces onvoldoende uitgewerkt is in concrete en toetsbare afspraken met betrokkenen, waardoor de vragen om informatie van de raad (en de onderzoekscommissie) niet/moeizaam beantwoord konden worden.
- De onderzoekscommissie is van mening dat het college onvoldoende en te laat heeft gereageerd op signalen en vragen uit de raad wat betreft de financiële consequenties van het Horsa glider initiatief.
- De onderzoekscommissie is, mede op grond van de interviews, van mening dat er gedurende het Horsa glider proces niet optimaal is gecommuniceerd binnen en tussen de diverse gremia en met de raad. Communicatie gebeurde veelal ad hoc en via bilateraal overleg waarvan geen verslag is gemaakt.
- De onderzoekscommissie constateert dat er veel ontbreekt aan de dossiervorming. Verslagen ontbreken van de gesprekken met de Stichting en de stuurgroep.

- De onderzoekscommissie is van mening dat de portefeuillehouder en de interim gemeentesecretaris de overige leden van het college te weinig hebben geïnformeerd over de voortgang van het project. In de B&W-verslagen is nauwelijks informatie te vinden over het Horsa glider project. Of en in hoeverre de leden van het college op meer informele wijze zijn geïnformeerd is niet zondermeer uit de geraadpleegde e-mails en uit de gehouden interviews af te leiden.
- In aansluiting op de vorige toelichting is de onderzoekscommissie van mening dat de kwaliteit van de informatievoorziening naar de overige leden van het college en daarmee naar de raad nadelig is beïnvloed door de ruimte die het college aan de (interim) gemeentesecretaris heeft gegeven bij de uitvoering van het project.

8 Aanbevelingen

De onderzoekscommissie doet de volgende aanbevelingen:

- De onderzoekscommissie adviseert het college het Horsa glider project op korte termijn financieel af te ronden.
- De onderzoekscommissie beveelt het college en de raad aan het huidige informatieprotocol (vastgesteld in 2007) te evalueren en de resultaten van deze evaluatie inclusief voorstellen tot aanpassing aan de raad ter vaststelling voor te leggen. Dit met als doel heldere afspraken te maken over de informatieverschaffing aan de raad; over welke onderwerpen, welke momenten en de wijze waarop. De wijze van informatieverschaffing door het college en de burgemeester over voor de raad relevante onderwerpen.
- De onderzoekscommissie beveelt college en de raad aan de huidige nota burgerparticipatie (vastgesteld in 2012) te evalueren en de resultaten van deze evaluatie inclusief voorstellen tot aanpassing aan de raad ter vaststelling voor te leggen. Dit met als doel heldere afspraken te maken over de beslissing of, hoe en wanneer inwonersparticipatie wordt ingezet.
- De onderzoekscommissie beveelt het college aan, de raad een voorstel te doen over de financiële rapportage (activiteiten en uren) van voor de raad relevante projecten en activiteiten (gelet op de afspraken die gemaakt zijn omtrent de informatieverschaffing);
- De onderzoekscommissie beveelt het college aan het huidige Draaiboek projecten te evalueren en de resultaten van deze evaluatie inclusief eventuele aanpassingen van dit draaiboek aan de raad voor te leggen;
- De onderzoekscommissie beveelt het college aan er zorg voor te dragen dat het (aangepaste) Draaiboek projecten en andere beleidsdocumenten bij relevante casussen wordt toegepast (gelet op de afspraken die gemaakt zijn omtrent de informatieverschaffing);
- De onderzoekscommissie beveelt de raad en het college aan een inventarisatie te maken van nog geldende beleidsdocumenten, protocollen, draaiboeken c.a. en waar nodig en wenselijk afspraken te maken over de aanpassing/actualisering van deze documenten;
- De onderzoekscommissie beveelt de raad aan zelf het initiatief te nemen onderwerpen inhoudelijk te agenderen indien deze raken aan de kaderstellende en controlerende taak van de raad;
- De onderzoekscommissie beveelt de raad en het college aan een jaar na vaststelling van dit rapport en het bijbehorende raadsvoorstel de opvolging van de aanbevelingen te evalueren.

9 Overzicht bijlagen

Bijlage 1	Verzoek initiatiefnemer om de Horsa in Oosterbeek tentoon te stellen.
Bijlage 2	Verslaglegging vergadering Fractievoorzittersoverleg 20 juni 2019
Bijlage 3	Besluitenlijst Raadsvergadering 27 november 2019; agendapunt 5 Vragenuurtje
Bijlage 4	Raadsvoorstel 18 december 2019 Instellen Onderzoekscommissie Horsa
Bijlage 5	Draaiboek projecten 2003
Bijlage 6	Tekst Art. 169 Gemeentewet en art 180 lid 3 Gemeentewet
Bijlage 7	Financiële verordening gemeente Renkum 2017; artt. 5 t/m 7 en art. 11
Bijlage 8	Adviezen AVG; intern en VNG
Bijlage 9	Brief van 22 januari 2020 inzake Uitstel hoorzittingen
Bijlage 10	Brief 22 januari 2020 aan burgemeester inzake ontstane impasse onderzoek;
Bijlage 11	E-mail 23 januari 2020 burgemeester inzake aanvullende informatie onderzoek
Bijlage 12	Raadsbrief 3 december 2019 inzake inzicht kosten Horsa project
Bijlage 13	E-mails portefeuillehouder en nieuwe gemeentesecretaris inzake opnieuw horen
Bijlage 14	Raadsbrief 9 september 2020 inzake gesprek met Chef Kabinet Provincie
Bijlage 15	Aanbiedingsbrief concept eindrapport gericht aan gehoorde
Bijlage 16	Subsidieaanvraag gedaan bij de Stuurgroep Veluwe Remembers
Bijlage 17	E-mail januari 2019 van de initiatiefnemer aan de project wethouder
Bijlage 18	E-mail wethouder financiën van 22 juli 2019
Bijlage 19	Definitieve afwijzing subsidieaanvraag programma 'Gelderland herdenkt'

Bijlage 1 Verzoek initiatiefnemer om de Horsa in Oosterbeek tentoon te stellen

Jasper Verstand

Van: Richard Westmaas - Wings Of Freedom <richard@vliegshowede.nl>
Verzonden: dinsdag 8 januari 2019 16:24
Aan: [REDACTED]
CC: Jasper Verstand
Onderwerp: Overkapping Horsa Glider
Bijlagen: Programma tentoonstellingen Airspeed Horsa MK1 Assault Glider 2019.docx; Horsa Glider sferbeeld-projectplan 04-12-2018.docx

Geachte [REDACTED],

De organisatie van de Airshow Wings of Freedom 2019 (zie www.vliegshowede.nl) wil dit voorjaar de enige (ter wereld) originele Airspeed Horsa MK1 Assault Glider naar Nederland halen. Zie o.a. www.horsa.nl en www.assaultglidertrust.co.uk

Het toestel wordt dan vanuit de RAF base Cosford, England overgebracht naar een vliegtuig shelter op de voormalige luchtmachtbasis Soesterberg. Deze shelter hebben wij de komend jaar onbeperkt tot onze beschikking. Op Soesterberg wordt het toestel weer tiptop in orde gemaakt nadat deze de afgelopen jaren tijdens de opslag in een oude RAF loods enige schade heeft opgelopen.

In de week van 21 tot en met 24 augustus 2019 wordt het toestel dan tijdens het evenement Wings of Freedom in Ede voor het eerst aan het grote publiek getoond.

Nadien zou het fantastisch zijn om het toestel gedurende ongeveer 10 dagen aan het publiek ten toon te stellen op het grasveld tegenover het Airborne Museum in Oosterbeek. Dat zou het Engelse Glider Pilot Regiment en de bouwers en eigenaren van het grote zweefvliegtuig The Assault Glider Trust veel deugt doen.

Wings of Freedom 2019 is nog in overleg met het Nationaal Militair Museum over hun deelname aan dit unieke project.

Volgende week vrijdag 18 januari 2019 gaat een deel van het bestuur van Wings of Freedom in Engeland de Horsa Glider in het echt bekijken en overleg plegen met het bestuur van The Assault Glider Trust over de komst van het toestel naar Nederland.

Nu is de vraag: [REDACTED] een grote overkapping waarin het kwetsbare vliegtuig ten toon gesteld kan worden? En mag en kan deze ingezet worden om de Horsa Glider in Ede en Oosterbeek aan het publiek te laten zien. Het huren van een grote overkapping via een commercieel bedrijf (zoals het Belgische Veldeman met zijn TFS tenten) is heel erg kostbaar en niet op te brengen door de gemeente Renkum en de organisatoren van de Edese airshow.

De Horsa Glider is helemaal opgetrokken uit hout en zo licht als mogelijk gebouwd om het grote toestel luchtwaardig te maken. Het toestel is voor éénmalig gebruik gebouwd en kan daarom niet langdurig aan wind en regen worden bloot gesteld.

De overkapping moet een minimale afmeting hebben van 30 x 30 x 7 meter. Er mogen geen palen in het midden staan en het moet mogelijk zijn om met behulp van hijskranen in de hal o.a. de 10 meter lange vleugels aan het 7 meter brede middenstuk te bevestigen.

In de bijlage een sferbeeld-projectplan om een goed beeld te krijgen over de grote rol van de Airspeed Horsa MK1 Assault Glider tijdens de Tweede Wereldoorlog. (plan moet nog iets herschreven worden als Oosterbeek mee doet)

Ik hoop op korte termijn van u bericht te mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet, kind regards,

Richard Westmaas
Wings Of Freedom

Verslaglegging vergadering Fractievoorzittersoverleg 20 juni 2019, pagina 26

Agendapunt 9

Aanwezig: Agnes Schaap (burgemeester), Mandy Kreuzen (D66), Tom Erkens (PvdA), Eveline Vink (GroenLinks), Ton de Boer (VVD), John Bartels (PRD), Jan Wessels (CDA), Daniëlle van Bentem (fractievoorzitter GB), Joyce le Comte (griffier).

Afwezig: Pieter van Lent (CDA)

9	<p>Wat verder ter tafel komt.</p> <p><u>Airborne 75</u> Gedurende drie weken in september komt er een "Glider" uit de Tweede Wereldoorlog te staan tegenover het Airborne museum. Defensie financiert het vervoer naar Oosterbeek. De Glider moet gedurende de drie weken dag en nacht bewaakt worden. De kosten van de bewaking draagt Defensie niet. De gemeente is nu in gesprek met de provincie om te bezien of de provincie de kosten op zich kan nemen. De voorzitter informeert de fractievoorzitters dat het risico erin zit dat het nodig kan zijn om hiervoor de gemeentelijke begroting aan te spreken en wel de post onvoorzien. Wanneer je professionele beveiliging inschakelt kan dit al snel tussen de € 60.000,- en € 100.000,- kosten. Er ligt nu een verzoek bij de provincie voor een bijdrage van € 100.000,-. De burgemeester houdt de fractievoorzitters op de hoogte.</p>
	<p>Afspraak: -</p>
	<p>Actie: -</p>
10	<p>Sluiting</p> <p>De voorzitter sluit de vergadering om 21.21 uur en dankt eenieder voor zijn/haar inbreng.</p> <p>Het volgende Fvo staat gepland op 19 september om 20.00 uur.</p>

Besluitenlijst

Raadsvergadering 27 november 2019

Aanwezig	Voorzitter	Mevrouw A.M.J. Schaap	
	Raadsgriffier	Mevrouw J.I.M. le Comte	
	Raadsleden	De heer Th. H.J. Bartels	PRD
		Mevrouw C.D. van Bentem	GB
		De heer T.A. de Boer	VVD
		Mevrouw D.A. Bondt	D66
		De heer R.J.B. den Burger	VVD
		De heer F.T.M. Cuppen	D66
		Mevrouw S.R.E. Engelsma	GL
		De heer T.T.M.G. Erkens	PvdA
		Mevrouw M.E.C.S. de Groot	GL
		De heer W. Hoge	VVD
		De heer O.H. Hollink	VVD
		Mevrouw L.A. Jansen	GL
		De heer P.G. Janssen	GB
		De heer P.J. van Lent	CDA
		De heer T. Modderkolk	PRD
		Mevrouw F.J. Mijnhart	D66
		Mevrouw A. Nijeboer	PRD
		De heer J.C.J. Streefkerk	GB
		De heer O.P. Velthuizen	GB
		Mevrouw E.L. Vink	GL
		Mevrouw H.J. Weeda	PvdA
		Me heer J.D. Wessels	CDA
	Portefeuillehouders	De heer J. Maouche	
		Mevrouw M. Mulder	
		Mevrouw H.H.M. Rolink-Velthuis	
		De heer J. Verstand	
Afwezig met kennisgeving		Mevrouw M.J. Kreuzen	D66

De raadsvergaderingen kunnen worden nageluisterd op raad.renkum.nl

5	Vragenuurtje
Dhr. Streefkerk (GB) heeft zich aangemeld voor het vragenuurtje. De fractie van GB heeft twee vragen over het proces rondom de Horsa Glider en de verstrekte vergunning. In het fractievoorzittersoverleg van 13 november jl. heeft de voorzitter van de raad aangegeven dat de aangevraagde subsidie van 100 duizend euro voor de Glider door de provincie in zijn	

geheel is afgewezen. In de periode vanaf 26 juni 2019 heeft GB herhaaldelijk informatie gevraagd aangaande de te verwachten kosten en de dekking hiervoor. Nu de subsidieaanvraag definitief is afgewezen door de provincie hebben wij de volgende vragen:

- Waar is de subsidie van 200K concreet op gebaseerd; is dit wel of niet op basis van een gedetailleerde kostenraming gebeurd?
- Wat betekent de afwijzing van deze subsidie concreet voor de gemeentelijke financiën?
- De opbouw van de tent voor de Horsa Glider is veel eerder aangevangen dan dat de vergunning door de ODRA is verleend. Wat is hier de reden van en hebben we hier aansprakelijkheidsrisico's gelopen?

De voorzitter geeft aan dat zij en wethouder Verstand beide portefeuillehouder zijn van dit project en dat afgesproken is dat wethouder Verstand de antwoorden op de vragen geeft. Wethouder Verstand zegt dat de subsidie van de provincie ambtelijk is afgewezen, maar bestuurlijk nog niet. De bestuurlijke afwijzing wachten we nog af. De wethouder geeft kort het proces weer hoe de subsidieaanvragen in het kader van Gelderland herdenkt verloopt. Heel veel gemeenten hebben een aanvraag ingediend en de beschikbare subsidie was niet toereikend om alle projecten te subsidiëren. Voor de subsidieaanvraag voor de Horsa Glider heeft het college een inschatting gemaakt van de kosten. Het college vond dit een project van waarde en wilde alles op alles zetten om dit te realiseren. Ze hebben ingezet op het maximale scenario voor wat betreft de kosten, maar de wethouder zegt daar wel bij dat het college er altijd vanuit is gegaan dat de kosten teruggebracht konden worden. Volgende week komt er een overzicht wat een en ander heeft betekend voor ons lokale Airborne budget. We leggen het ter inzage bij de griffie.

Dhr. Streefkerk (GB) geeft aan dat niet het project en de kosten ter discussie staan, maar het gelopen proces. Als op 19 juni 2019 een subsidieaanvraag met een kostenraming naar de provincie gaat, hoe kan het dan dat de burgemeester op 20 juni 2019 de fractievoorzitters informeert over het project en de mogelijke kosten, maar nog geen inschatting kan geven van de mogelijke kosten. In de raadsvergadering van 26 juni 2019 stelt GB vervolgens vragen of er al bekend is wat globaal de kosten zijn van de Glider. En het antwoord dat de raad kreeg, was dat dit nog niet bekend was. De burgemeester geeft, als antwoord op een vervolgvraag van GB, aan dat ze de raad blijft informeren en indien de kosten te hoog worden nog kan worden afgezien van de Glider. Ook geeft ze aan dat we met elkaar in gesprek gaan als de kosten "de pan uitrijzen" of om en nabij een ton zijn. Op 19 juni 2019 was al bekend wat de vermoedelijke kosten zouden zijn, immers bij de subsidieaanvraag is een projectplan ingediend waarin een kostenraming stond opgenomen. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar?

Wethouder Verstand geeft nogmaals aan dat zij bij de subsidieaanvraag uit zijn gegaan van de maximale kosten. Dat was wat we wisten en we wisten ook dat de kosten naar beneden te brengen waren. Volgende week krijgt u een inzicht in de kosten en kunt u zien dat het gelukt is de kosten naar beneden te brengen. Het college heeft geen aanleiding gezien om naar de raad te gaan of van het project af te zien.

Dhr. Streefkerk (GB) vindt de procesgang erg vreemd en vooral dat het college gemeend heeft de raad niet hierin mee te nemen terwijl de raad dit gevraagd heeft en de burgemeester dit ook

heeft toegezegd. Nogmaals het gaat niet om het bedrag, maar om het informatieproces.

Wethouder Verstand geeft nogmaals aan dat het college geen aanleiding zag de raad te informeren en dat ze de kosten zo laag mogelijk wilden houden. De tijd was kort, ze hebben een risico-inschatting gemaakt. Volgende week ziet u dat we kosten lager hebben kunnen houden. Het was een uitzonderlijk project. Er zijn veel bezoekers geweest. De gemeente is internationaal en nationaal op de kaart gezet door de Horsa Glider.

Dhr. Streefkerk (GB) geeft aan dat niemand betwist dat het een mooi evenement was. Daar gaat het ook niet om. Hij vraagt, als je een kostenraming hebt, hoeveel moeite het dan kost om de raad mee te nemen in dit proces. Hij zet ook vraagtekens bij de manier waarop de vergunningverlening is verlopen. Hoe kan het zijn dat inwoners en/of verenigingen een vergunning op tijd moeten inleveren om het gegund te krijgen en de gemeente zelf kan gaan bouwen zonder dat de vergunning er is.

Burgemeester Schaap zegt dat er steeds gemonitord is met de veiligheidspartners. We hebben geen risico gelopen. Het is inderdaad wat later vergund, dat klopt. We hebben gezegd dat het moet voldoen aan alle veiligheidseisen en dat is gebeurd. Op vragen van het CDA zegt de burgemeester dat als de kosten over een ton zouden gaan dat we dan samen een goed gesprek zouden hebben. De begroting is aangevraagd op basis van kosten die we zelf nog niet in zicht hadden. We hebben goed in de gaten gehouden of we daar niet overheen gingen. De burgemeester geeft aan dat het een kostenraming was. Ze weet nu nog niet wat de kosten zijn. De burgemeester ging ervan uit dat ze de raad voldoende geïnformeerd heeft.

Dhr. Streefkerk (GB) citeert uit de beantwoording van 22 augustus jl. Op 16 augustus jl. is het college geïnformeerd door de provincie dat er geen budget was voor de Glider. Waarom heeft het college toen de raad hierin niet meegenomen?

Wethouder Verstand zegt dat het college in augustus niet heeft gehoord dat er geen budget meer was, maar dat het college toen heeft gehoord dat er een 'over' inschrijving was op de beschikbare subsidie. Een subsidieaanvraagtraject bij de provincie doet er 6 à 7 maanden over voordat je te horen krijgt of deze is toegekend of niet.

Dhr. Streefkerk (GB) merkt op dat het risico in het traject alleen maar steeds groter is geworden en toch is de raad niet meegenomen in de informatievoorziening. Dat is zeer kwalijk. GB vraagt om een schorsing van 20 minuten.

De voorzitter schorst de vergadering.

Dhr. Streefkerk (GB) komt met een ordevoorstel en vraag of agendapunt ga naar voren kan worden gehaald en nu kan worden behandeld.

De voorzitter brengt het ordevoorstel instemmen en de raad stemt hiermee in.

Zie agendapunt ga voor de behandeling van de motie vreemd inzake de raadsenquête.

Besluit

Actie

-

ga

Motie vreemd inzake Raadsenquête.

Dhr. Streefkerk (GB) dient de motie vreemd inzake Raadsenquête in. En leest de motie voor.

Mw. Bondt (D66) geeft aan dat haar fractie verdeeld is en daarom niet het logo van haar fractie op deze motie vreemd kan laten staan. Het logo wordt eraf gehaald.

Wethouder Verstand herhaalt nogmaals de toelichting dat de kostenraming zo globaal mogelijk is opgesteld om de kans van slagen zo groot mogelijk te laten zijn. Hij vindt het opmerkelijk dat de raad vraagt om een onderzoek en niet andere instrumenten eerst inzet die de raad tot zijn beschikking heeft. De raad heeft nu nog niet alle informatie. Wacht daar eerst op.

Mw. Vink (GL) reageert op de inbreng van de wethouder en merkt op dat juist nu deze motie ingediend moet worden en niet wanneer we de financiële kosten op een rij hebben. Het gaat nogmaals namelijk niet om de kosten, het gaat om het proces.

Wethouder Verstand denkt dat het op een andere manier kan en zou nu niet kiezen voor een raadsenquête. Hij zou wachten tot alle informatie er is en dan kijken wat je als raad kan doen.

Burgemeester Schaap betreurt dat dit instrument wordt ingezet. Ze respecteert het wel. Ze vindt het jammer dat het op dit moment ingezet wordt en dat de raad niet wacht op het college totdat zij met het kostenoverzicht komen.

De voorzitter brengt de motie in stemming. De motie wordt met 20 stemmen voor (GB, GL, PvdA, VVD, PRD, CDA en D66 (mw. Bondt)) en twee stemmen tegen (D66, dhr. Cuppen en mw. Mijnhart) aangenomen.

Besluit

De motie wordt met 20 stemmen voor (GB, GL, PvdA, VVD, PRD, CDA en D66 (mw. Bondt)) en twee stemmen tegen (D66, dhr. Cuppen en mw. Mijnhart) aangenomen.

Actie

-

Motie Raadsenquête

De Raad van Renkum in vergadering bijeen d.d. 27 november 2019

Besluit:

- Een onderzoek in te stellen naar de procesgang rondom het realiseren van het Horsa Glider project.
- Zo spoedig mogelijk na dit besluit een onderzoekscommissie in te stellen bestaande uit leden van de raad.
- Bij de instelling van de onderzoekscommissie nadere regels vast te stellen met betrekking tot de rapportage van de onderzoekscommissie aan de raad.

En gaat over tot de orde van de dag

Fracties

Gemeentebelangen-fractie

CDA-fractie

VVD-fractie

Groen Links-fractie

PRD-fractie

PvdA-fractie

Voorstel aan de raad

Gemeente Renkum

Verantwoordelijk team

Griffier

Nummer

Kenmerk

109150

Raad d.d.

18 december 2019

Paragraaf begroting

Portefeuillehouder

Onderzoekscommissie i.o.

Steller

Joyce le Comte

Datum

4 december 2019

Onderwerp

Instellen Onderzoekscommissie Horsa

Geadviseerd besluit

1. Instellen van een onderzoekscommissie conform art 155a Gemeentewet voor het doen van een onderzoek naar de procedurele en procesmatige aspecten van het (deel)project de Horsa Glider. In deze commissie de volgende personen benoemen:
 - dhr. Ton de Boer (VVD);
 - dhr. Tom Erkens (PvdA);
 - dhr. Jan Streefkerk (GB);
2. Aanwijzen van de raadsgriffier en de griffiemedewerker voor het verlenen van ambtelijke bijstand aan de onderzoekscommissie conform art. 6 lid "Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum".
3. Bepalen dat de onderzoekscommissie in een raadscommissie maandelijks verslag uitbrengt bij monde van de voorzitter met betrekking tot de voortgang van het onderzoek en uiterlijk 1 april 2020 de bevindingen van haar onderzoek aan de Raad voorlegt.
4. Beschikbaar stellen van een budget van € 2.000, excl. Uren van de griffie ten behoeve van de werkzaamheden van de Onderzoekscommissie conform art.13 van de Verordening onderzoeksrecht Raad gemeente Renkum.

Toelichting op beslispunten

Op 27 november 2019 heeft de raad besloten een raadsonderzoek te doen naar de procedurele en procesmatige aspecten van het (deel)project de Horsa Glider.

Het besluit, zoals dit in de motie vreemd staat vermeld, luidt als volgt:

- Een onderzoek in te stellen naar de procesgang rondom het realiseren van het Horsa Glider project.
- Zo spoedig mogelijk na dit besluit een onderzoekscommissie in te stellen bestaande uit leden van de raad.
- Bij de instelling van de onderzoekscommissie nadere regels vast te stellen met betrekking tot de rapportage van de onderzoekscommissie aan de raad.
 1. Op grond van de Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum dienen er minstens drie doch hoogstens vijf raadsleden benoemd te worden in de commissie. Bij de benoeming dient de raad zorg te dragen voor een evenwichtige vertegenwoordiging. Door de benoeming van twee raadsleden uit coalitiepartijen en een uit een oppositiepartij voldoet de raad aan deze eis.
 2. In de Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum staat in art. 6 geregeld dat de ambtelijke bijstand verleend wordt door de raadsgriffier en de plv. griffier. Nu echter de plv. griffier tevens directiesecretaris is in gemeente Renkum is ervoor gekozen de griffiermedewerker, mw. Renate Muller aan te wijzen.
 3. Voor wat betreft de rapportages van de onderzoekcommissie, wordt voorgesteld dat de voorzitter van deze commissie maandelijks in een raadscommissie verslag uitbrengt. Het eindrapport wordt uiteraard aan de Raad uitgebracht.
 4. Beschikbaar stellen van een budget van 2.000 euro ten behoeve van de werkzaamheden van de onderzoekscommissie, als genoemd in art 13 van de Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum. Met deze kosten kunnen de faciliteiten rondom de hoorzittingen worden bekostigd. Ook kan het budget gebruikt worden voor het inzetten van externen bij het onderzoek.

Beoogd effect

Met het doen van dit onderzoek wil de gemeenteraad van Renkum helderheid krijgen over de procesgang rond het project en de informatievoorziening hierover naar de raad.

Vanaf 26 juni 2019 heeft de raad herhaaldelijk informatie gevraagd aangaande de te verwachten kosten en de dekking hiervoor. Antwoorden hierop bleven uit.

De kosten voor dit project maken onderdeel uit van het onderzoek, het gaat de raad echter vooral om de procesgang.

Kader

De wettelijke grondslag of bevoegdheid waarop het onderzoek is gebaseerd is artikel 155 Gemeentewet en de daarop gebaseerde Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum.

Een belangrijk controle-instrument van de raad is dit recht van onderzoek (enquête). Het onderzoek kan zich uitstrekken tot het gehele door het college of de burgemeester gevoerde bestuur (art. 155a, eerste lid, Gemeentewet). In het besluit van de raad tot het instellen van een onderzoek moet het te onderzoeken onderwerp worden omschreven.

Kanttekeningen

- Zaken die buiten deze omschrijving vallen, mogen niet worden onderzocht met gebruikmaking van de dwangmiddelen. Dit is vooral van belang voor degenen die verplicht zijn medewerking te verlenen aan het onderzoek. Zij moeten weten waartoe die verplichting zich uitstrekt.
- Het kan zijn dat, bijvoorbeeld op grond van de eerste onderzoeksresultaten, de conclusie moet zijn dat de omschrijving onvoldoende adequaat is. Daarom is het mogelijk dat de raad hangende het onderzoek het onderwerp wijzigt (art. 155a, tweede lid, Gemeentewet).
- Verder heeft het aftreden van de raad geen gevolgen voor het werk van de commissie (art.155a, zesde lid, Gemeentewet).
- Een onderzoekscommissie bestaat uit ten minste drie personen en bestaat uitsluitend uit leden van de raad (art. 155a, derde lid, Gemeentewet).

Draagvlak

De motie die in de raad van 27 november jl. is aangenomen werd ondersteund door twintig raadsleden (GB, GL, PvdA, VVD, PRD, CDA en mw. Bondt D66). Twee raadsleden stemden tegen (dhr. Cuppen en mw. Mijnhart van D66).

Aanpak/Uitvoering

Op 29 november jl. is een delegatie uit de raad bijeengekomen om voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van het onderzoek te doen. Deze onderzoekscommissie in oprichting heeft o.a. dit raadsvoorstel voorbereid. In deze onderzoekscommissie i.o. zitten: mw. Daniëlle van Bentem (GB), dhr. Oswald Velthuizen (GB), dhr. Tom Erkens (PvdA), dhr. Ton de Boer (VVD), mw. Eveline Vink (GL), mw. Bondt (D66).

Nadat de raad besloten heeft over de benoeming van de leden voor de onderzoekscommissie start deze commissie met haar werkzaamheden. Die werkzaamheden kunnen bestaan uit het doen van dossieronderzoek, het houden van interviews en uiteraard het schrijven van een rapport.

De onderzoekscommissie rapporteert maandelijks in een raadscommissie via haar voorzitter. Besluitenlijsten van de onderzoekscommissie zijn openbaar en worden aan eenieder ter beschikking gesteld op de in onze gemeente gebruikelijke wijze.

De burgemeester wordt regelmatig door de voorzitter van de onderzoekscommissie op de hoogte gesteld van de voortgang van het onderzoek.

De voorzitter van de onderzoekscommissie is het aanspreekpunt naar buiten toe (pers). De pers wordt o.a. via persberichten op de hoogte gesteld.

Het uiteindelijke onderzoeksrapport wordt geagendeerd in een raadsvergadering.

De ambtelijke ondersteuning verzorgt alle verslagen van hoorzittingen en besluitenlijsten van de onderzoekscommissie. Wat betreft het openbaar maken hiervan worden de regels van de Verordening en de Gemeentewet gevolgd.

Communicatie

Plaats, datum en tijdstip van de openbare hoorzittingen worden tevoren bekendgemaakt (Rijn en Veluwe en website).

De verslagen van de openbare hoorzittingen, de besluitenlijsten van de beraadslagingen en het eindrapport van de onderzoekscommissie zijn raadpleegbaar op de website.

Financiële consequenties

Beschikbaar stellen van een budget van 2.000 euro ten behoeve van de werkzaamheden van de onderzoekscommissie, als genoemd in art 13 van de Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum. Het college dient, conform art. 155f Gemeentewet, de door de raad geraamde kosten voor een onderzoek in een bepaald jaar op te nemen in de ontwerpbegroting.

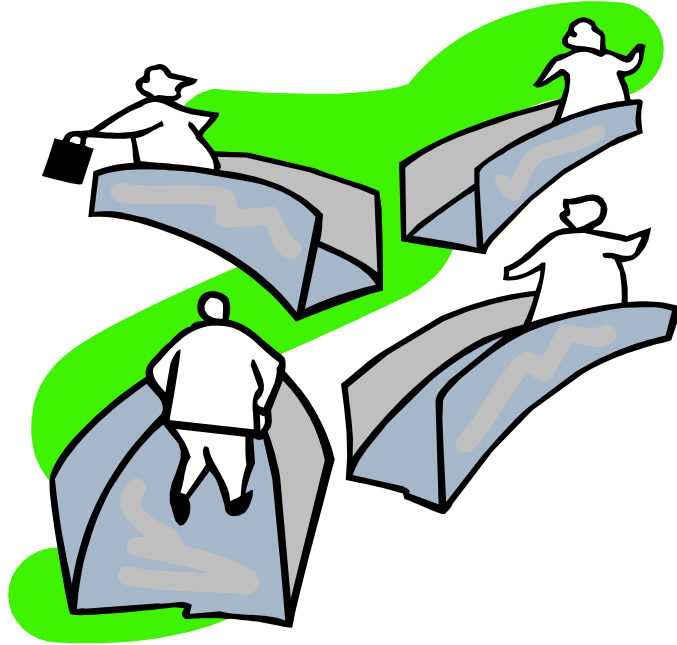
Raadsleden mogen van de gemeente geen andere inkomsten ontvangen dan hun vergoedingen op grond van de Gemeentewet, het Rechtspositiebesluit en de gemeentelijke Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden.

De griffie zal tijd vrij moeten maken om de ondersteunende werkzaamheden voor de onderzoekscommissie te kunnen verrichten. Zo nodig worden extra uren beschikbaar gesteld.

Juridische consequenties

Het besluit om een onderzoek te gaan doen, is appellabel. Met andere woorden, hiertegen staat wel bezwaar en beroep open. Dan komt ook aan de orde of de inzet van dit instrument het meest geëigende middel is in dit geval (proportionaliteitsbeginsel). Overigens zal deze toets (door commissie bezwaarschriften en bestuursrechter) waarschijnlijk marginaal zijn omdat het hier in eerste instantie een politieke vraag betreft.

Draaiboek Projecten

Gemeente Renkum
juni 2003

1. Inleiding

De aard en omvang van bepaalde projecten binnen de Gemeente Renkum hebben geleid tot de behoefte aan verdere structurering van de projectorganisatie. In dit Draaiboek Projecten wordt het realiseren van projecten binnen een systematiek van zes fasen beschreven:

1. *Initiatieffase*
2. *Overlegfase*
3. *Planvormingsfase*
4. *Procedurele fase*
5. *Uitvoeringsfase*
6. *Beheerfase*

Het draaiboek geeft vooral inzicht op hoofdlijnen. In de bijlage is een omschrijving opgenomen van de stappen die worden doorlopen. Ter ondersteuning van de bedrijfsprocessen die aan de realisering van projecten binnen dit draaiboek ten grondslag liggen, zijn en worden checklists en werkprocessen opgesteld. De checklists bevatten acties die in een bepaalde volgorde worden uitgevoerd. De werkprocessen ondersteunen het door iedere opdrachtnemer (projectmanager) uniform uitvoeren van deze acties. De checklists en werkprocessen zijn een bedrijfsvoeringaangelegenheid en worden vastgesteld door de directie van de Gemeente

Renkum. Het Draaiboek Projecten is een beleidsregel voor het structureren van de projectorganisatie en wordt door het college van B&W vastgesteld.

De Gemeente Renkum kent een tweetal soorten projecten:

1. Projecten in opdracht van het college waarvoor het management als opdrachtgever fungeert. Deze projecten worden door een projectmanager (opdrachtnemer) begeleid. De projectmanager is integraal verantwoordelijk voor het project en legt periodiek verantwoording af aan het management. Deze projecten worden op een procesmatige wijze begeleid. Door het college kan aan een project een (tijdelijke) status worden toegekend van "prioriteitsproject". Dit betekent dat het project voorrang heeft en specifieke aandacht vraagt.
2. Een bundeling van activiteiten op een afdeling die door een afdelingshoofd als project wordt gekenmerkt en samengevoegd. Hiervoor fungeert het afdelingshoofd als opdrachtgever. Voor deze projecten wordt door het afdelingshoofd een afdelingsmedewerker als projectleider (opdrachtnemer) aangewezen, die aan het afdelingshoofd verantwoording aflegt. Dit wordt aangemerkt als projectmatig werken en in dit draaiboek verder buiten beschouwing gelaten.

Het draaiboek projecten dient te worden gezien als een leidraad voor het realiseren van projecten die in opdracht van het college worden uitgevoerd. Deze projecten worden op een interactieve wijze, binnen een open planproces, ontwikkeld. Een dergelijk open planproces is een sociaal proces, dynamisch van karakter en kent cyclische (terugkoppelings-)bewegingen. In grote lijnen volgt dit proces de volgende weg: er worden (creatieve) ideeën of mogelijkheden ingebracht, keuzes gemotiveerd en afgewogen, verbanden gelegd, onverwachte ontwikkelingen doen zich voor, deelnemers reageren op elkaar, dit roept bij andere deelnemers weer reacties op etc. Op deze wijze komt de groep als geheel, gaandeweg, tot een visie. In een open planproces worden ook "onrijpe producten" aan betrokkenen voorgelegd. Deze werkwijze wordt gevolgd om strategisch gedrag te voorkomen en zodoende deelnemers vroegtijdig uitspraken te ontlokken die in de loop van het proces van belang kunnen zijn en het plan op een hoger niveau te tillen.

Op de weg van het interactieve proces kunnen zodoende situaties ontstaan die niet waren voorzien en die afwijken van in de checklists uitgewerkte procedures. In dergelijke situaties wordt afhankelijk van de aard/omvang goedkeuring aan het college gevraagd. Als het om een geringe aanpassing gaat vindt motivering achteraf in de kwartaalrapportage of in het raadsvoorstel (bij het afsluiten van de betreffende fase) plaats.

2. Definitie van een project

Een project wordt gekenmerkt door minimaal twee van onderstaande omstandigheden:

- er ligt een complexe (integraal uit te voeren) opdracht
- de opdracht is eindig
- er zijn meerdere disciplines/partners bij betrokken
- het is (meestal) financieel omvangrijk
- het past niet binnen bestaande procedures/capaciteitsinzet
- het gaat om een niet routinematige activiteit
- het heeft een grote maatschappelijke impact of grote gevolgen voor de gemeentelijke organisatie

3. Organisatie van een project

Ieder project kent door soort en omvang een eigen dynamiek en een specifiek op dat project geënte projectorganisatie (overlegstructuur en bemensing). De betrokkenheid van de

verschillende groepen in de projectorganisatie is niet in iedere fase gelijk. Na de planvormingfase neemt deze beduidend af, omdat dan de formele inspraak wordt gestart. In het raadsvoorstel wordt aan het eind van iedere fase de benodigde inzet van de projectorganisatie aangegeven. In principe wordt alleen bij prioriteitsprojecten een stuurgroep geformeerd. Per project kunnen meerdere werkgroepen actief zijn. Zij richten zich op van tevoren gedefinieerde deelonderwerpen. De Klankbordgroep heeft niet de formele status van een gemeentelijk adviesorgaan. De gevraagde en ongevraagde adviezen worden echter wel meegewogen bij de totstandkoming van een product van de projectorganisatie. Per project (in de omgevingsanalyse) wordt aangegeven of het project is gericht op de inhoud en/of acceptatie van het project.

Een **projectorganisatie** kan uit volgende organisatieonderdelen bestaan:

organisatiedeel	samenstelling	taken/bevoegdheden
Stuurgroep	coördinerend projectwethouder, management, opdrachtnemer, externe adviseur(s), externe initiatiefnemer(s)	<ul style="list-style-type: none"> - de (beslis)documenten die door de opdrachtgever of raad moeten worden vastgesteld analyseren, wegen en van advies voorzien - goedkeuren/afkeuren deelresultaten
Projectgroep	opdrachtnemer, projectmedewerkers, interne en externe adviseur(s)	<ul style="list-style-type: none"> - afstemming tussen projectorganisatie en reguliere organisatie - voortgang (tijd, geld, kwaliteit, informatie, organisatie) van het project bewaken - inhoudelijke voorbereiding raadsvoorstellen - verzorgen van voorlichting over de voortgang van het project aan de reguliere organisatie - adviseren over (de voortgang van) het project aan de Stuurgroep
Werkgroep	opdrachtnemer, projectmedewerkers	<ul style="list-style-type: none"> - inbrengen van kennis en ervaring op deelonderwerpen - meedenken bij het opstellen van eisen - participeren bij het voorbereiden van de invoering - toetsen van ideeën op praktische haalbaarheid - toetsen van het projectresultaat
Klankbordgroep	opdrachtnemer, externe initiatiefnemer(s), externe adviseurs, direct betrokkenen, burgers, ondernemers, instanties, instellingen, adviesorganen, belangenorganisaties	<ul style="list-style-type: none"> - het geven van (on)gevraagd advies - het toetsen van deelresultaten

Deelprojecten worden alleen bij hoge uitzondering gedefinieerd. Bij voorkeur wordt er voor deelonderwerpen gewerkt met themagewijze werkgroepen. Als er deelprojecten worden gedefinieerd dienen ze te worden behandeld als een op zich staand project. Ze dienen echter wel binnen de lijn (onder de stuurgroep) van de projectorganisatie waartoe ze behoren te worden geplaatst. De projectmanager kan (interne/externe) deelprojectleiders aanwijzen, maar blijft zelf integraal verantwoordelijk voor de besturing, beheersing en de resultaten/producten van het deelproject. Dit houdt in dat het Draaiboek Projecten onverkort op het deelproject van toepassing is, evenals de onderliggende checklists en werkprocessen.

De verhouding van de projectorganisatie tot de reguliere organisatie:

- In het duale systeem kent de raad een raadsprogramma. Dit programma is de basis voor opdrachtverstrekking (o.a. voor projecten) aan het college. De raad kan geen rechtstreekse opdrachten aan de projectorganisatie geven. De raad kan wel het college een opdracht geven. Beïnvloeding van het projectresultaat vindt plaats via besluitvorming over raadsvoorstellen.
- Het college geeft het management opdracht om projecten uit te voeren en kan eveneens geen rechtstreekse opdrachten aan de projectorganisatie geven. Beïnvloeding van het projectresultaat vindt plaats via de Stuurgroep (prioriteitsprojecten) en de goedkeuring van B&W-voorstellen.
- Het management is opdrachtgever voor de projectorganisatie (projectmanager) en stelt bij de start van het project een opdrachtformulier "Project Opdracht Formulier" (POF) op.
- De projecten worden gerealiseerd binnen een autonome projectorganisatie. De opdrachtnemer (projectmanager) is integraal verantwoordelijk voor het project, beschikt over eigen middelen, stuurt (functioneel) de projectorganisatie aan en wordt afgerekend op de behaalde resultaten. De opdrachtnemer communiceert rechtstreeks met afdelingshoofden over de te verwachten inzet (kwaliteit, kwantiteit en inzet van overige middelen) van de afdelingen.
- Binnen de projectorganisatie wordt de projectmedewerker aangestuurd door de opdrachtnemer (projectmanager). De taken van de projectmedewerker bestaan uit het leveren van een bijdrage op grond van deskundigheid, binnen een van tevoren overeengekomen tijdsbestek, het gevraagd en ongevraagd rapporteren aan de opdrachtnemer, het vroegtijdig signaleren van (inhoudelijke) knelpunten op het betreffende vakgebied, het toetsen van ideeën op praktische haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

4. Planning

Binnen de systematiek van projectmatig werken bij de gemeente Renkum wordt gebruik gemaakt van (proces)planningen. Het begintraject (de initiatief-, overleg- en planvormingfase) van de projecten is vanwege de integrale, multidisciplinaire en interactieve werkwijze niet in een reële planning weer te geven. In deze fasen dient de planning als referentiebeeld van een redelijke procesgang te worden gezien. De procedurele fase kent een aantal onzekerheden vanwege de beroep- en bezwaartermijnen binnen ruimtelijke ordeningsprocedures. Vanaf de uitvoeringsfase kan er een reële planning worden opgesteld; een "projectplanning". In deze fase zijn de bouwstenen bekend, is er overeenstemming over het einddoel en is de weg naar dit doel bekend.

5. Financiën

Alvorens de voorbereiding voor een nieuw project begint dient een voorbereidingskrediet te worden aangevraagd. Dit voorbereidingskrediet geeft inzicht in en is alleen bestemd voor het

dekken van de totale kosten voor de initiatieffase van een project. Bij de daadwerkelijke start van het project (goedkeuren door raad van projectopdracht) dient verantwoording over de gebruikte middelen te worden afgelegd. Bij de afsluiting van de initiatieffase, ingebed in de projectopdracht dient een exploitatieberekening van het project, te worden aangeboden. Deze exploitatieberekening wordt opgesteld door de opdrachtnemer in samenwerking met de hiervoor aangewezen financieel consulent. De exploitatieberekening wordt voor projecten die binnen de grondexploitatie vallen, opgesteld volgens het format zoals reeds opgenomen in het boekwerk "projecten grondexploitatie". Voor projecten die niet binnen deze discipline vallen wordt het format van de grondexploitatie als uitgangspunt genomen en aangepast waar noodzakelijk. Afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde exploitatieberekening worden volgens de binnen de Gemeente Renkum geldende regels en op de daarvoor aangewezen momenten voorgelegd aan de Raad. De bevoegdheden voor het handelen binnen de vastgestelde exploitatieberekening is vastgelegd in het budgethoudersprotocol. Bij het afsluiten van het project dient in het raadsvoorstel "Eindrapport" een financiële verantwoording van het project te worden opgenomen.

6. Communicatie

De communicatie binnen een project vindt planmatig en volgens een vast stramien, communicatieplan, plaats. Dit communicatieplan wordt in de initiatieffase in overleg met de communicatieadviseur van Bureau Communicatie opgesteld. Het communicatieplan is gebaseerd op een omgevingsanalyse, waarbij per project de aard, inhoud en wijze van communiceren wordt bepaald. Als afgeleide van het communicatieplan kunnen er tussentijds om een bepaald doel of een bepaalde doelgroep te bereiken activiteitenplannen worden opgesteld.

Aangezien communiceren een cyclisch proces is dienen op basis van het communicatieplan en ter actualisatie van het communicatieplan aan het eind van iedere fase de volgende vier stappen te worden doorlopen:

1. analyseren van de projectomgeving
2. bepalen van de doelstellingen en strategie van communicatie in het project
3. organiseren van de communicatie
4. realiseren van de communicatie

Goedkeuring van het gewijzigde communicatieplan vindt plaats bij het vaststellen van het raadsvoorstel aan het eind van iedere fase. Het doorlopen van de vier stappen dient te leiden tot het door de opdrachtnemer (projectmanager) sturen en beheersen van de communicatie rond een project. Bij gewijzigde inzichten of omstandigheden vindt op basis van het doorlopen van deze vier stappen tussentijdse bijstelling van het communicatieplan plaats.

De communicatie rond een project is de gedeelde verantwoordelijkheid van de opdrachtgever en opdrachtnemer. De opdrachtgever legt uit en motiveert waarom er een project komt en wat ermee wordt beoogd. De opdrachtgever moet het project kunnen en willen legitimeren en houdt zich vooral bezig met de beslissers. De opdrachtnemer zorgt voor de uitvoering en beheersing van de communicatie over het project en is verantwoordelijk voor de communicatieve samenwerking en afstemming met alle andere participanten, belangstellenden en belanghebbenden.

7. Kwaliteitseisen

Ten aanzien van het realiseren van projecten geldt een aantal kwaliteitseisen. Deze kwaliteitseisen hebben betrekking op de inzet van middelen (beheersing), de besluitvorming, de taken van de opdrachtgever, opdrachtnemer, college en raad, de geleverde producten en het gevolgde proces. Bij de evaluatie van het project in de Beheerfase wordt getoetst aan de

kwaliteitseisen. De evaluatie met betrekking tot de projectorganisatie wordt uitgevoerd door de projectmanager en de finale check wordt uitgevoerd door de controller. De kwaliteitseisen zijn gebaseerd op het uitvoeren van de hieronder genoemde taken:

De **opdrachtgever** (management) heeft de volgende taken:

- selecteert en ondersteunt de projectmanager
- bevordert het project, o.a. door het laten nemen van tussentijdse beslissingen (raadsvoorstellen) die nodig zijn voor de voortgang van het project
- toetst tussentijds of alle betrokkenen nog hetzelfde beeld van het project hebben
- schermt het project af voor ongewenste versturende invloeden uit de omgeving
- blijft gedurende het project actief betrokken bij het project
- bepaalt de status van het project. (de reguliere projecten worden gerealiseerd onder verantwoordelijkheid van de vakwethouder; voor de prioriteitsprojecten wordt een coördinerend projectwethouder aangewezen)
- bepaalt de zwaarte van het project
- zorgt voor inbedding en rugdekking van het project in de Gemeente Renkum
- stelt bij de start van het project een opdrachtformulier op (POF)

De **opdrachtnemer** (projectmanager) heeft de volgende taken:

- maakt met de opdrachtgever, door middel van het door de raad laten vaststellen van (tussentijdse) raadsvoorstellen, schriftelijk afspraken ten aanzien van :
 - * de beheeraspecten van het project (tijd, geld, kwaliteit, informatie en organisatie)
 - * de kwaliteit en de status van de te leveren producten (adviesrapporten e.d.)
 - * de wijze waarop de kwaliteit van het project wordt gewaarborgd
 - * de bevoegdheid (door wie en waarover) over het tussentijds wijzigen/bijsturen van het project
 - * de relatie tussen de (lange termijn) doelen en het meerjarenperspectief voor het project (risico-analyse)
- wijkt, zonder goedkeuring van de raad, niet af van de afspraken die in de raadsvoorstellen zijn vastgelegd
- stuurt het project en de projectmedewerkers aan
- schakelt interne en externe adviseurs in
- is verantwoordelijk voor het (laten) opstellen van een communicatieplan (incl. omgevingsanalyse)
- informeert de opdrachtgever en/of college/raad tijdig, via de kwartaalrapportage, raadsvoorstellen of tussentijds, over gebeurtenissen die van invloed zijn op het project
- bewaakt de afstemming tussen de werkzaamheden van de projectmedewerkers en terugkoppeling naar de verschillende (doel)groepen
- organiseert de beïnvloeding op het project volgens de principes van interactieve beleidsvorming (open planproces)
- beheert het formele en informele netwerk tussen de projectorganisatie en de omgeving
- zorgt voor het tijdig en compleet aanleveren van het archiefmateriaal. Het projectdossier wordt, centraal, volgens de gemeentelijke richtlijnen opgeslagen en bijgehouden.

Opdrachtgever en opdrachtnemer:

- communiceren over het project volgens het aan het eind van iedere fase vastgestelde raadsvoorstel (op basis van Communicatieplan), volgens de vastgestelde werkwijze en door de hiervoor aangewezen personen
- handelen binnen de wettelijk en beleidsmatig vastgestelde kaders die van toepassing zijn op het project.
- zijn voorwaardenscheppend voor het op een interactieve wijze, binnen een open planproces,

ontwikkelen van het project.

College:

- zorgt voor een heldere opdrachtverstrekking aan het management
- neemt besluiten over B&W-voorstellen volgens de daarvoor bij de gemeente geldende procedures en termijnen

Raad:

- stelt in de initiatieffase van het project kaders vast
- neemt besluiten over raadsvoorstellen volgens de daarvoor bij de gemeente geldende procedures en termijnen

8. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Naast een verschil in taken en verantwoordelijkheden is er ook sprake van een verschil in bevoegdheden ten aanzien van juridische, financiële en bestuurlijk/politieke handelingen. De publiekrechtelijke, privaatrechtelijke en feitelijke handelingsbevoegdheid is vastgelegd in de door het college vastgestelde mandaatregeling. De financiële handelingsbevoegdheid is geregeld in het budgethoudersprotocol. De uitvoerende werkzaamheden al dan niet voortvloeiende uit een B&W- en/of raadsvoorstel (brieven, voorstellen, overeenkomsten e.d.) worden ter toetsing voorgelegd aan juridisch en/of financieel deskundigen. Het inwinnen van (extern) juridisch advies gebeurt volgens de hiervoor binnen de gemeente afgesproken werkwijze, waarbij de afdeling Juridische zaken een coördinerende rol vervult. In publiekrechtelijke procedures voert de juridisch deskundige het verweer en is de projectmanager als integraal verantwoordelijke voor het project aanwezig bij de zitting. Het aangaan van financiële verplichtingen (inkoop) vindt plaats volgens vastgestelde richtlijnen (aangebestedingsprotocol).

Ieder project wordt volgens een vaste systematiek, binnen zes fasen, ontwikkeld. Aan het eind van iedere fase vindt besluitvorming in de raad, op basis van het raadsvoorstel dat bij het afsluiten van de betreffende fase hoort, plaats. De inhoud van een raadsvoorstel is afhankelijk van de fase waarin het project zich bevindt, maar bevat in ieder geval een overzicht van de te verrichten activiteiten (incl. planning), een financiële opzet, een bijgesteld communicatieplan en de binnen de fase te verwachten keuze- en beslismomenten (inclusief de gremia waarin besluitvorming plaatsvindt) zijn omschreven. Het raadsvoorstel wordt aan het eind van iedere fase door de raad vastgesteld. Dit voorstel dient als beslisdocument voor de start van de volgende fase en kan aanvullende kaders bevatten. Het vastgestelde raadsvoorstel is tevens de basis voor rapportage over het project.

Een project kent zes fasen, die worden doorlopen volgens onderstaand overzicht. In iedere fase doen zich "go or no go" momenten voor. Deze momenten worden ondersteund door een beslisdocument in de vorm van een B&W- en/of raadsvoorstel. In het kader van het dualisme stelt het Presidium de raadsagenda vast en besluit hiermee impliciet over wel/niet agenderen van raadsvoorstellen.

fase	beslisdocument	beslissing door
	opstellen projectopdrachtformulier (POF)	management
1. Initiatief	voorbereidingskrediet	raad
1. Initiatief	kaders stellen	raad
1. Initiatief	intentieovereenkomst	college/raad*
1. Initiatief	raadsvoorstel "projectopdracht"	raad

2. Overleg	samenwerkingsovereenkomst	college/raad*
2. Overleg	raadsvoorstel "projectprogramma"	raad
3. Planvorming	voorontwerp bestemmingsplan	college
3. Planvorming	raadsvoorstel "projectontwerp"	raad
4. Procedure	Bestemmingsplan	raad
4. Procedure	Bouwplan	raad
4. Procedure	raadsvoorstel "realisatieprogramma"	raad
5. Uitvoering	raadsvoorstel "beheerprogramma"	raad
6. Beheer	raadsvoorstel "eindrapport"	raad

* afhankelijk van de aard, omvang van het project de raad informeren/raadplegen over de conceptintentieovereenkomst en/o samenwerkingsovereenkomst

Er heeft een onderverdeling van de projecten naar reguliere en prioriteitsprojecten plaatsgevonden en een toedeling naar de wethouders. De coördinerend projectwethouder is de wethouder die op basis van het collegeprogramma het betreffende prioriteitsproject in zijn portefeuille heeft. De vakwethouder is de wethouder die verantwoordelijk is voor het beleidsterrein waarop het project betrekking heeft. Dit betekent dat bij informatie en besluitvorming over projecten in het college de volgende gedragslijn wordt gevolgd:

- over prioriteitsprojecten worden de coördinerend projectwethouder en de vakwethouder tegelijkertijd geïnformeerd en geraadpleegd
- B&W- en raadsvoorstellen over prioriteitsprojecten worden eerst door de coördinerend projectwethouder ondertekend en vervolgens door de vakwethouder
- de coördinerend projectwethouder heeft zitting in de stuurgroep van prioriteitsprojecten; de vakwethouder is diens vervanger
- de vakwethouder is aanspreekpunt voor reguliere projecten
- bij zaken het project betreffend (b.v. kunst), maar die niet binnen de portefeuille van de betrokken wethouder (coördinerend of vakwethouder) vallen, wordt de verantwoordelijk wethouder betrokken

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen binnen een project worden vastgelegd in de vorm van overeenkomsten. Afhankelijk van het soort project, de impact, het moment dat de externe partij bij het project wordt betrokken en de omvang ervan wordt in de initiatiefase en/of de overlegfase een intentie- en/of samenwerkingsovereenkomst met externen gesloten.

Bijlage bij
Draaiboek Projecten

10 Omschrijving per fase

1. *Initiatief*

1. Er wordt een project benoemd door de opdrachtgever.
2. De opdrachtgever wijst een opdrachtnemer (projectmanager) aan en vult een

opdrachtformulier (POF) in.

3. Start van het project door opdrachtnemer.
4. De raad stelt kaders vast en een voorbereidingskrediet ter beschikking.
5. Verzamelen gegevens ten behoeve van beheersing project (tijd, geld, kwaliteit, informatie, organisatie).
6. Inventariseren van toepassing zijnde wettelijke en beleidsmatige kaders, inclusief (inter)regionale plannen, overeenkomsten en afspraken.
7. Opstellen concept projectopdracht op basis van (soms nog vage) ideeën (incl. exploitatieopzet en communicatieplan, concept intentieovereenkomst).
8. Organiseren informatie-uitwisseling met omgeving (inloopbijeenkomst e.d.).
9. Bespreken concept projectopdracht met initiatiefnemer, betrokken instellingen, partners en opdrachtgever.
10. Afsluiten initiatieffase met raadsvoorstel "projectopdracht" (incl. exploitatieopzet, (indien van toepassing een concept intentieovereenkomst), planning en communicatieplan) naar opdrachtgever.

2. Overleg

1. Ontwikkelen visie op basis van de in de projectopdracht genoemde randvoorwaarden en uitgangspunten.
2. Toetsen beheersing project
3. Toetsen wettelijke en beleidsmatige eisen en normen.
4. Keuze andere discipline(s)/partner(s) bepalen en samenwerking vormgeven. (opstellen concept samenwerkingsovereenkomst, offertes opvragen)
5. Opstellen Programma van Eisen (incl. eventuele alternatieven)
6. Instellen vooronderzoek naar vergelijkbare bestaande projecten.
7. Opstellen criteria (afbakening en aspecten bepalen).
8. Uitwerken exploitatieopzet.
9. Organiseren informatie-uitwisseling met belangstellenden en omwonenden. (informatiebijeenkomst e.d.)
10. Verfijnen planning.
11. Terugkoppelen resultaten inventarisatie- en onderzoeksrunde naar opdrachtgever om te toetsen aan vastgestelde kaders.
12. Afsluiten Overlegfase met raadsvoorstel "projectprogramma" (incl. gewijzigde exploitatieopzet, planning, (indien van toepassing een concept samenwerkingsovereenkomst) en bijgesteld communicatieplan) naar opdrachtgever.

3. Planvorming

1. Opstellen Voorontwerp Bestemmingsplan
2. Opstellen Voorontwerp Bouwplan
3. Organiseren inloopbijeenkomst/doorlopen wettelijke inspraakprocedure.
4. Terugkoppelen Conceptplan(nen) naar opdrachtgever om aan vastgestelde kaders te toetsen.
5. Afsluiten Planvormingsfase met raadsvoorstel "Projectontwerp" (incl. gewijzigde exploitatieopzet, planning en bijgesteld communicatieplan) naar opdrachtgever.

4. Procedure

1. Opstellen Bestemmingsplan
2. Opstellen Bouwplan
3. Organiseren inspraakbijeenkomst.

4. Terugkoppelen Uitvoeringsplan(nen) naar opdrachtgever om aan vastgestelde kaders te toetsen.
5. Afsluiten Procedurele fase met raadsvoorstel "Realisatieprogramma" (incl. gewijzigde exploitatieopzet, planning en bijgesteld communicatieplan) naar opdrachtgever.

5. Uitvoering

1. Opdragen uitvoering volgens realisatieprogramma
2. Toetsen uitvoering aan realisatieprogramma (handhaving)
3. Terugkoppelen toetsing realisatieprogramma naar opdrachtgever om uitvoering aan vastgestelde kaders te toetsen.
4. Afsluiten Uitvoeringsfase met raadsvoorstel "Beheerprogramma" naar opdrachtgever, voorzien van voorstellen voor het overdragen van het beheer, de wijze van evaluatie en de evaluatiepunten.

6. Beheer

1. Uitvoeren evaluatie
2. Beheerfase en tevens gehele project afsluiten met raadsvoorstel "Eindrapport" waarin in ieder geval een verantwoording van de financiën en de bevindingen uit de evaluatie worden opgenomen.

Titel III. De bevoegdheid van het gemeentebestuur

Hoofdstuk X. De bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders

Artikel 169

1.

Het college en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan de raad verantwoording schuldig over het door het college gevoerde bestuur.

2.

Zij geven de raad alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.

3.

Zij geven de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.

4.

Zij geven de raad vooraf inlichtingen over de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in [artikel 160, eerste lid, onder e, f, g en h](#), indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. In het laatste geval neemt het college geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

5.

Indien de uitoefening van de bevoegdheid, bedoeld in [artikel 160, eerste lid, onder f](#), geen uitstel kan lijden, geven zij in afwijking van het vierde lid de raad zo spoedig mogelijk inlichtingen over de uitoefening van deze bevoegdheid en het terzake genomen besluit.

Titel III. De bevoegdheid van het gemeentebestuur

Hoofdstuk XI. De bevoegdheid van de burgemeester

Artikel 180

3.

Hij geeft de raad mondeling of schriftelijk de door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang.

Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Renkum houdende regels omtrent financiële Financiële verordening gemeente Renkum 2017

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per product en de beoogde onttrekkingen en dotaties aan reserves en voorzieningen.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad, op voorstel van het college, aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Het college informeert de raad vooraf als ze verwacht dat de lasten de geautoriseerde lasten of de investeringsuitgaven de geautoriseerde investeringskredieten dreigen te overschrijden of de baten de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden.
Dit gebeurt in ieder geval bij budgetoverschrijdingen groter dan € 100.000 per product of investeringskrediet. De raad geeft vervolgens aan of hij hiervoor een voorstel wil voor wijziging van het budget of een voorstel voor bijstelling van het beleid.
4. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, lid 1, doet het college voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten en het bijstellen van het beleid.
Het college doet, indien nodig, ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van het MeerjarenInvesteringsPlan.
5. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan de raad voor. Bij investeringen groter dan € 1.000.000 informeert het college de raad in het voorstel over het effect van de investering op de schuldbalans van de gemeente.

Artikel 6. Tussentijdse rapportage

1. Het college informeert de raad door middel van tussentijdse rapportages over de realisatie van de begroting van de gemeente over de eerste 3 maanden (Voorjaarsnota) en de eerste 8 maanden (Najaarsnota) van het lopende boekjaar.
2. De tussenrapportages bevatten een uiteenzetting over de uitvoering en het bijstellen van het beleid en een overzicht met de bijgestelde raming van:
 - a. de baten en de lasten per programma uitgesplitst naar producten;
 - b. het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen uitgesplitst naar producten;
 - c. het overzicht van de overhead en de geraamde vennootschapsbelasting;
 - d. het totale saldo van de baten en lasten volgend uit de onderdelen a, b en c;
 - e. de (beoogde) toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
 - f. het resultaat, volgend uit de onderdelen d en e; en
 - g. de realisatie en raming van de uitputting van de investeringskredieten.
3. In de tussenrapportages worden afwijkingen op de oorspronkelijke ramingen van de baten en de lasten van producten en investeringskredieten in de begroting groter dan € 25.000 toegelicht.

Artikel 7. Informatieplicht

Het college besluit niet over:

- a. de aan- en verkoop van goederen, werken en diensten groter dan € 1.000.000;
- b. het verstrekken van leningen, waarborgen en garanties groter dan € 250.000; en
- c. het verstrekken van kapitaal aan instellingen en ondernemingen.

dan nadat de raad is geïnformeerd over het voornemen en hiertoe in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Artikel 11. Reserves en voorzieningen

1. Het college legt binnen de begrotingscyclus verantwoording af over de inzet van reserves en voorzieningen.
2. In de beleidsbegroting, de financiële begroting, het jaarverslag en de Jaarrekening vindt geen toerekening van rente over de reserves en voorzieningen aan de producten, met uitzondering van het product Algemene dekkingsmiddelen, plaats.
3. Bij een voorstel voor de instelling van een bestemmingsreserve voor een investeringsvoornemen wordt minimaal aangegeven:
 - a. het specifieke doel van de reserve;
 - b. de voeding van de reserve;
 - c. de maximale hoogte van de reserve; en
 - d. de maximale looptijd.
4. De vorming van een reserve vindt plaats uit de begrote resultaatbestemming (voorkeur) of werkelijke

resultaatbestemming. De raad accordeert dit bij de vaststelling van respectievelijk de begroting, de voor jaareinde (gewijzigde) begroting, de jaarstukken, individuele voorstellen en autonoom.

5. De vorming van een voorziening is een last binnen de begroting en vindt plaats voorafgaande aan resultaatbepaling.
6. Reserves en voorzieningen met een negatieve stand zijn onacceptabel en moeten worden aangevuld. Een onderhoudsvoorziening kan gedurende de looptijd een negatieve stand bereiken door onevenredige aanwending ten opzichte van de dotaties. In deze situatie zal de voorziening worden aangevuld tot o door een uitname van de vrije algemene reserve. Deze wordt dan weer gevoed door latere (lagere) stortingen in de onderhoudsvoorziening en toevoeging aan de vrije algemene reserve.
7. Jaarlijks controleren we bij het opstellen van de jaarstukken of de hoogte van een voorziening c.q. een reserve nog toereikend is voor het doel waarvoor deze is ingesteld.
Wanneer het doel van een reserve of voorziening is gerealiseerd of is vervallen, of wanneer de bestemmingsreserve binnen de aangegeven looptijd niet heeft geleid tot besteding, wordt de betreffende reserve of voorziening opgeheven. Een eventueel restant komt ten gunste van de exploitatie. Bij een opheven onderhoudsvoorziening wordt een eventueel uit eerdere jaren onttrokken saldo aan de vrije algemene reserve in de resultaatbestemming genoemd.

Advies interne jurist gemeente Renkum inzake AVG

Conclusie:

De e-mails verstrekken met persoonsgegevens van derden, kan alleen als er door al die betrokkenen expliciet toestemming is verleend. Pas daarna kan verstrekt worden. Wat wél kan, is zorgen dat er geen persoonsgegevens in de e-mails staan. Dat betekent: weghalen van alle namen en andere gegevens van derden, ook hun e-mailadressen. Persoonsgegevens van ambtenaren moeten blijven staan.

Als de onderzoekscie. het daarna toch wenselijk vindt ook over de persoonsgegevens van derden te beschikken dan moeten we verder zien. In ieder geval zal dan de onderzoeksvraag helder moeten zijn.

Daar komt bij dat met de enquête onderzoek wordt gedaan naar het door het college gevoerde bestuur (art. 155a Gemeentewet). Dan valt niet goed in te zien welke bijdrage het verstrekken van persoonsgegevens van derden in het kader van zo'n onderzoek kan leveren.

Advies VNG m.b.t. AVG en Enquêterecht

Een juridisch adviseur van de VNG heeft antwoord gegeven op de vraag over de relatie AVG en Enquêterecht van de raad.

Als bestuursorgaan is de gemeenteraad zelfstandig verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Daarbij heeft hij zijn eigen wettelijke taken en verplichtingen die zijn vastgelegd in de Gemeentewet.

Het instellen van onderzoek (art. 155a e.v. Gw) en de verwerking van persoonsgegevens die daaruit voortvloeit is een verwerking die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang (art. 6 lid 1 sub e AVG). Dit is dan ook de grondslag voor de onderzoekscommissie om algemene, niet-bijzondere persoonsgegevens te verwerken.

Op grond van artikel 155b zijn de burgemeester, wethouders en ambtenaren verplicht te voldoen aan een vordering van de onderzoekscommissie tot het verschaffen van inzage in, het nemen van afschrift van of het anderszins laten kennisnemen van alle bescheiden waarover zij beschikken en waarvan naar het redelijk oordeel van de onderzoekscommissie inzage, afschrift of kennisneming anderszins voor het doen van een onderzoek als bedoeld in artikel 155a nodig is.

Verder zijn ambtenaren gehouden om aan een onderzoek als bedoeld in artikel 155a alle door de onderzoekscommissie gevorderde medewerking te verlenen. Die verplichting om medewerking te verlenen aan een door de raad in te stellen onderzoek vloeit niet voort uit de eigen verordening op het onderzoeksrecht Renkum, maar rechtstreeks uit de wet.

Volgens de eigen Verordening op het onderzoeksrecht van de gemeente Renkum staat verder geregeld dat de verordening ambtelijke bijstand niet van toepassing is. Dat betekent dat de onderzoekscommissie zonder tussenkomst van de gemeentesecretaris de informatie mag opvragen die zij nodig heeft voor het onderzoek.

Bij de verwerking van algemene, niet-bijzondere persoonsgegevens dient de onderzoekscommissie passende waarborgen en specifieke maatregelen te treffen ter bescherming van de grondrechten van de betrokkenen (art. 5 lid 1 sub e AVG). Daarbij kan onder meer gedacht worden aan het anonimiseren en pseudonimiseren van persoonsgegevens daar waar dit mogelijk is zonder dat het doel van de verwerking in het geding komt. En niet meer gegevens verwerken en bewaren dan noodzakelijk voor het onderzoek, zorgdragen voor goede beveiliging van de gegevens, etc. Daarnaast, ervan uitgaande dat de persoonsgegevens niet direct van de betrokkene zijn verkregen, geldt er nog de informatieplicht van art. 14 AVG. Echter hier is sprake van de uitzonderingsgrond van art. 14 lid 5 sub c AVG waardoor dit weer niet hoeft (het verkrijgen of verstrekken van de gegevens is uitdrukkelijk voorgeschreven in een wet van Nederland).

NB:

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers (NVVR) heeft zich met vragen over het verwerken van persoonsgegevens in het kader van onderzoek gewend tot de Autoriteit Gegevensbescherming.

De Autoriteit heeft hierop geantwoord dat een publiek belang (art 6 lid 1 en onder e AVG in samenhang met art 183 Gemeentewet) voor verwerkingen die tijdens het onderzoek worden verkregen van de onderzochte inderdaad de grondslag lijkt te zijn voor een rekenkamer om niet bijzondere persoonsgegevens te verwerken.

Wanneer dit het geval is, zou het bijzonder vreemd zijn dat de gemeenteraad niet op z'n minst dezelfde positie inneemt wat betreft de AVG, als een door de gemeenteraad ingestelde commissie die een verlengstuk is van zijn controlerende taak.

De griffier heeft de interne jurist op de hoogte gesteld van het antwoord van de VNG.

		Generaal Urquhartlaan 4 6861 GG Oosterbeek
		Postbus 9100 6860 HA Oosterbeek Telefoon (026) 33 48 111 Fax (026) 33 48 310
		Internet www.renkum.nl
Aan		Bank BNG 28.50.07.076 Postbank 81 89 84
De heer.....		Raadsgriffie
Datum	Onderwerp:	
22 januari 2020	Uitstel hoorzitting	
Geachte heer.....,		
<p>Met dit schrijven informeer ik u dat de hoorzitting van de donderdag 6 februari a.s. waarvoor u een uitnodiging heeft ontvangen geen doorgang vindt.</p> <p>Op 20 december 2019 heeft de onderzoekscommissie de gemeentesecretaris verzocht een aantal documenten ter beschikking te stellen t.b.v. het Horsa-onderzoek.</p> <p>Tot onze spijt hebben we geconstateerd dat, ondanks gedane toezeggingen, tot op heden aan dit verzoek niet is voldaan.</p> <p>Als gevolg hiervan is de voortgang van het onderzoek, wat betreft de interviews met bestuurders en betrokken medewerkers, vertraagd. Door het ontbreken van documenten is een gedegen voorbereiding van deze interviews nog niet mogelijk geweest. Een voorbereiding die noodzakelijk is voor een zorgvuldig en betrouwbaar onderzoek en vooraf ook in belang is van de te interviewen bestuurders en medewerkers. De onderzoekscommissie heeft daarom besloten de geplande interviews uit te stellen.</p> <p>De onderzoekscommissie verwacht in de eerste twee weken van maart (3 tot en met 14 maart a.s.) de hoorzittingen wel te kunnen houden. Indien de commissie besluit u dan te horen, kunt u twee weken voor de datum van de hoorzitting een uitnodiging verwachten (per e-mail en per aangetekende brief).</p>		
Met vriendelijke groet,		
Onderzoekscommissie Horsa Glider, namens deze		
Ton de Boer Voorzitter		

Bijlage 10 Brief van 22 januari 2020 betreffende verzoek afspraak inzake ontstane impasse

Gemeente Renkum

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111
Fax (026) 33 48 310

Internet www.renkum.nl

Bank BNG 28.50.07.076
Postbank 81 89 84

Raadsgriffie

Aan
Burgemeester Agnes Schaap

Datum
22 januari 2020

Onderwerp:
Verzoek afspraak inzake ontstane impasse onderzoek Horsa

Beste Agnes,

Op 20 december 2019 heeft de onderzoekscommissie de gemeentesecretaris verzocht een aantal documenten ter beschikking te stellen t.b.v. het Horsa-onderzoek. Tot onze spijt hebben wij geconstateerd dat, ondanks gedane toezeggingen, tot op heden aan dit verzoek niet volledig is voldaan.

Als gevolg hiervan is de voortgang van het onderzoek, wat betreft de interviews met bestuurders en betrokken medewerkers, vertraagd. Door het ontbreken van documenten is een gedegen voorbereiding van deze interviews nog niet mogelijk geweest. Een voorbereiding die noodzakelijk is voor een zorgvuldig en betrouwbaar onderzoek en vooral ook in het belang is van de te interviewen bestuurders en medewerkers.

De onderzoekscommissie heeft daarom besloten de geplande interviews uit stellen. Hiervan worden de betrokkenen zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld.

De commissie acht een overleg met jou over dit besluit en de hierdoor ontstane impasse zeer wenselijk. De commissie verzoekt je dan ook op korte termijn een afspraak hiervoor te laten inplannen en de commissie voor een gesprek uit te nodigen.

Met vriendelijke groet,
Onderzoekscommissie Horsa Glider
namens deze

Ton de Boer, voorzitter

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

Bijlagen

Verzenddatum deze brief
23 januari 2020

Ons kenmerk
109150

J. le Comte
(026) 33 48 505
j.le.comte@renkum.nl

Gemeente Renkum bestaat uit de dorpen Doorwerth, Heelsum, Oosterbeek, Renkum, Heveadorp en Wolfheze

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: donderdag 23 januari 2020 17:31
CC: Jasper Verstand; Agnes Schaap; Marinka Mulder; Joa Maouche; Leonie Rolink; Rudie Heintjes
Onderwerp: Aanvullende informatie onderzoek Horsa Glider

Geachte leden van de raad,

U heeft vandaag van de onderzoekscommissie "Horsa" informatie gekregen over de voortgang van het proces. Uit deze informatie zou opgemaakt kunnen worden dat er onvoldoende medewerking bestaat om informatie te verstrekken aan de commissie. In de verstuurde mail wordt geen aandacht geschonken aan de oorzaken daarvan en de communicatie die daarover, via de griffie, met de commissie is geweest.

De commissie heeft op 20 december een brede uitvraag naar alle informatie uit laten gaan naar de gemeentesecretaris. Vanwege het kerstreces waren de direct betrokken medewerkers niet aanwezig en zijn er geen werkzaamheden verricht. Pas in de week van 6 januari zijn de eerste stappen gezet. De onderzoekscommissie is hierover geïnformeerd. Er is vanuit de griffie/onderzoekscommissie geen reactie ontvangen alsof dit een bezwaar zou zijn.

De brede uitvraag om informatie vraagt veel tijd en aandacht (met name het uitzoeken van alle in- en externe mail). Daarnaast hebben we bij het op orde brengen van de gevraagde informatie te maken met de toepassing van de AVG. Hierdoor moet persoonlijke informatie van derden "zwart" worden gemaakt, tenzij er toestemming van deze derden is verkregen. Dit vraagt tijd en in de praktijk ook meer tijd dan werd ingeschat. Het verzoek om toestemming van derden is verzonden en vraagt ook weer even tijd voordat daar de reacties op binnen zijn.

De onderzoekscommissie is op de hoogte gehouden van de stappen die gezet zijn en de hoeveelheid werkzaamheden die dat vergt. Er werd vanuit de griffie met begrip gereageerd op de meldingen die daarover zijn gedaan. Inmiddels zijn verschillende medewerkers al dagen aan het werk om de gewenste informatie te ordenen en "AVG-proof" te maken.

De onderzoekscommissie spreekt van een impasse. Het college herkent zich niet in deze kwalificatie. Er is volledige bereidheid tot medewerking en we stellen alles in het werk om de commissie te voorzien van alle informatie waarover zij wenst te beschikken.

We betreuren dat de communicatie naar u in deze niet volledig is en vertrouwen erop dat met de aanvulling in deze mail een meer gewogen beeld ontstaat.

De commissie heeft verzocht om een gesprek met onze burgemeester.

Dit gesprek wordt op zeer korte termijn ingepland.

Hoogachtend,
College van Burgemeester en Wethouders van Renkum,

Namens hen,
Agnes Schaap – Burgemeester

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111
Fax (026) 33 48 310

Internet www.renkum.nl

IBAN NL02BNGH0285007076
KvK 09215649

Aan de raadsleden

Datum

3 december 2019

Onderwerp

Inzicht kosten Horsa project

Geachte raadsleden,

In het fractievoorzittersoverleg is aangegeven dat deze week nadere informatie beschikbaar is over de kosten vanwege het deelproject Horsa Glider. Deze memo voorziet in dat inzicht. Gelijktijdig wordt een nadere toelichting gegeven over het doorlopen proces en het verloop van de organisatie.

Eind 2018 is op projectmatige basis een start gemaakt met de voorbereidingen van de Airborne herdenkingen 2019. De 75-jarige herdenking was aanleiding om daar met extra aandacht aan te werken. Met name omdat dit het laatste jubileumjaar is waarbij de veteranen nog in staat zijn om deze herdenkingen bij te wonen en wij hen ook vooral wilden bedanken voor hun dappere strijd die zij voor ons hebben gestreden. Dit bijzondere herdenkingsjaar verdiende deze aandacht.

In het voorjaar van 2019 werd duidelijk dat zich de kans voor deed om tijdens de Airborne weken te kunnen beschikken over een replica van een Horsa Glider. Een particulier initiatief dat kon rekenen op welwillende ondersteuning van Defensie. Bekend was dat de Horsa Glider na een eventuele expositie in Oosterbeek daarna opgenomen zou worden in de collectie van het Oorlogsmuseum Overloon.

Om een dergelijke expositie op korte termijn succesvol te kunnen voorbereiden en te realiseren zijn verschillende afwegingen gemaakt. De afwegingen rondom de logistieke uitdagingen. De afwegingen rondom een inschatting van de kosten. De afwegingen rondom het organiseren van de expositie. De afwegingen van de toegevoegde waarde van deze expositie op de andere geplande activiteiten.

De tijd was krap en de kans was uniek. Uit de eerste verkenningen met de initiatiefnemer dhr. Richard Westmaas en zijn contacten met de vertegenwoordigers van Defensie, bleek dat het haalbaar was om de Horsa Glider te kunnen vervoeren en een tentoonstellingslocatie in te ruimen. Defensie heeft hier een zeer te waarderen essentiële rol in vervuld.

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

(Rudie) Heintjes

Verzenddatum van deze brief

Ons kenmerk

Bijlage

Gemeente Renkum

In juni 2019 werd ook bekend dat er een tweede mogelijkheid ontstond om voor Airborne initiatieven subsidie aan te vragen bij de Provincie Gelderland. Deze aanvraag zou een bijdrage op kunnen leveren in de kosten van de daadwerkelijke exploitatie van de expositie zelf. De gemeente heeft de subsidieaanvraag ingediend, omdat de initiatiefnemer dit als particulier niet kon aanvragen.

Vanaf de start van het initiatief hebben we ingezet om de uitvoering van het project tegen zo laag mogelijke en acceptabele kosten te gaan realiseren.

De aanvraag voor subsidie is ingediend op basis van een (snelle) globale inschatting van directe kosten én de te leveren ambtelijke capaciteit. De subsidievoorschriften gaan uit van co-financiering. Ingediend is een vraag van in totaal € 200.000,--. Dat betekende dan een bijdrage vanuit de gemeente van € 100.000,--. Deze aanvraag is op 19 juni 2019 ingediend.

Om dit project én de exploitatie van de expositie te kunnen uitvoeren, is samenwerking gezocht in de samenleving. Dit resulteerde in een samenwerking met de stichting Behoud Tweede Wereldoorlog Erfgoed Gelderland (BWO2GE). Deze stichting heeft ook nog succesvol moeite gedaan meerdere subsidies te verwerven. Door de inzet van deze stichting zijn de daadwerkelijke kosten fors beperkt. De stichting bleek met een andere beveiligingsoplossing te komen dan eerder bedacht bij de subsidieaanvraag (watchtowers ipv permanente bemensing), kon voordeliger dan voorzien de noodzakelijke verzekeringen afsluiten en heeft met de inzet van vrijwilligers kosten kunnen drukken.

Binnen het projectteam en de bestuurlijke stuurgroep is gedurende de weken in aanloop naar de Airborne weken regelmatig stil gestaan bij de vraag of er met voldoende zekerheid van middelen en organisatie doorgewerkt kon worden aan voorbereiding van de expositie van de Horsa Glider. Op verschillende momenten zijn go / no-go momenten besproken. De inzet van alle direct betrokken partijen gaven het vertrouwen dat de organisatie was te realiseren en dat de kosten binnen de perken en acceptabel zouden blijven.

In de periode na de aanvraag om subsidie is een enkele keer in de gemeenteraad een vraag gesteld om inzage te krijgen in de kosten van dit deelproject. Deze vragen zijn opgevat als vragen naar de meer exacte of werkelijke kosten van het deelproject. Die kosten zijn evenwel pas recent in de volle omvang duidelijk geworden. Gedurende de uitvoering van het project is echter nooit sprake geweest van het risico dat de werkelijke kosten in de buurt van de € 100.000,-- zouden komen. De directe aanleiding om informatie te delen met de gemeenteraad werd daarom niet gevoeld én de werkelijke gegevens (het complete beeld) waren gedurende de realisatie van het deelproject ook niet voorhanden.

Het gehele proces rondom dit deelproject heeft te maken gehad met weinig voorbereidingstijd en onvoorziene situaties. De beperkte voorbereidingstijd heeft processen rondom vergunningen onder druk gezet. In de overleggen die daarover zijn gevoerd hebben de hulpdiensten in samenhang advies gegeven zodat er maximale publieke exposure kon zijn. Er is op geen enkel moment sprake geweest van niet juist dan wel in strijd handelen met (vergunning) voorschriften. Feit is wel dat de korte periode veroorzaakte dat de schriftelijke afgifte van de omgevingsvergunning en evenementen vergunning net op tijd of een enkele dag later dan strikt formeel gewenst, heeft plaatsgevonden.

Onderwerp

Inzicht kosten Horsa project

Datum

3 december 2019

Ons kenmerk

Pagina

2 van 4

Gemeente Renkum

In de periode juli, augustus en september, tot het moment in oktober dat de Horsa Glider is overgebracht naar Oorlogsmuseum Overloon, is er sprake geweest van samenwerking tussen oorspronkelijke initiatiefnemer, Defensie, stichting BWO2GE en de gemeente. Deze samenwerking heeft gedurende de gehele periode te kampen gehad met beperking op de inzet van middelen, verschil van inzicht over de organisatie van de expositie, de inzet van vrijwilligers etc. Dat heeft druk gezet op de samenwerkingsrelatie. Ondanks die druk en de verschillen die in deze periode ontstonden is het gelukt om een expositie te (laten) organiseren waar naar schatting 50.000 mensen een bezoek aan hebben gebracht. De foto's van ontroerde gliderpilot veteranen, die na 75 jaar weer "oog in oog" stonden met "hun" vliegtuig, zijn de hele wereld over geweest. De Horsa en daarmee onze gemeenten hebben op nationale televisie veel aandacht gekregen. Deze aandacht in de diverse media heeft er aan bijdragen dat de beoogde doelstelling is gerealiseerd. Dit onderdeel van de geschiedenis van de Slag om Arnhem was jaren onderbelicht en heeft, 75 jaar na dato, de aandacht gekregen die het verdient. Tientallen mensen hebben zich belangeloos ingezet voor het project. Collega musea, constructeurs, vrijwilligers, re-enacters, historici, militairen, iedereen heeft zijn steentje bijgedragen om de expositie tot een succes te maken. De expositie heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het levend houden van de historische gebeurtenissen rondom operatie Market Garden en de bijzondere rol die de inzet van Horsa Gliders daarin hebben gespeeld. Daarnaast is het grote aantal bezoekers ook goed geweest voor de lokale economie.

De verwachting was dat een besluit over de subsidieaanvraag bij de Provincie voor de aanvang van de start van de expositie van de Horsa Glider, bekend zou zijn. Dit bleek niet het geval. Het ontbreken van deze duidelijkheid heeft de noodzaak om de kosten te beperken onderstreept.

Pas na afloop van het project is definitief bekend geworden dat er geen subsidie werd toegekend uit de 2^e ronde, 1^e tranche Veluwe Remembers.

Het overzicht van de uitgaven is als volgt:

Uitgaven Horsa tentoonstelling		
Stg BWO2EG	30.354,57	Organisatiekosten waarvan € 25.000, -- is voldaan.*1)
	2.165,99	catering opening
	153,50	Klapstoel 6-9-2019
	500,00	Muziek opening
	522,00	Toiletten Horsa
	738,73	Verhuur bouwhekken t.b.v.
	2.514,88	Water aansluiting
	232,00	Verkeersregelaars
	8.004,26	Vorbereidingskosten initiatiefnemer
	5.300,00	Beveiliging *2)

Onderwerp

Inzicht kosten Horsa project

Datum

3 december 2019

Ons kenmerk

Pagina

3 van 4

Gemeente Renkum

	220,00	Lunch Defensie
	463,76	Herstel Gazon De Naald
	1258,00	Herstel Gazon de Naald
	€ 52.427,69	

*1) Aan de stichting BWO2GE is € 25.000,-- overgemaakt vanwege de dekking van de initiële kosten van de stichting. Voor deze kosten heeft de stichting vergoedingen kunnen verstrekken aan vrijwilligers (bv re-enactors), maaltijden, beveiliging middels watchtowers, stichtingskosten, huur voertuigen etc.). De kosten zijn naar verwachting iets hoger. Met de stichting vindt afrekening plaats op basis van een af te geven accountantsverklaring.

*2) Deze kosten van beveiliging zijn veroorzaakt doordat de Horsa en andere spullen van Defensie na de expositie, langer zijn blijven staan dan verwacht. Het transport naar Oorlogsmuseum Overloon liet op zich wachten. Vanwege het afbreken van de shelter werkten de watch towers echter niet meer. De beveiliging van de waardevolle spullen heeft plaats moeten vinden door bemensing op bepaalde tijden en fysiek toezicht.

Nu de kosten bekend zijn, de subsidieaanvraag is afgewezen, is onderzocht welke dekking hier voor beschikbaar is. Binnen de reserve Airborne is een bedrag van € 20.000,-- beschikbaar. Daarnaast heeft er bestuurlijk overleg plaatsgevonden om alsnog € 25.000,-- onderdeel te laten uitmaken van de eerste tranche subsidie. De formele afwikkeling van deze aanvraag moet nog plaatsvinden.

Met deze twee bedragen is er een dekking van € 45.000,-- te realiseren zodat er een resterend bedrag is van € 7.427,69 dat ten laste kan komen van het jaarrekeningresultaat. Op basis van de najaarsnota is het jaarresultaat berekend op € 183.000,--. Wij zijn voornemens om de financiële afwikkeling onderdeel te laten zijn van de jaarrekening 2019.

Wij stellen vast dat er alles aan gedaan is om een uniek project in hele korte periode te realiseren. Het was een niet alledaags proces. We kijken terug op een mooi resultaat.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Renkum.
De secretaris, de burgemeester,

Onderwerp
Inzicht kosten Horsa project

Datum 3 december 2019

Ons kenmerk

Pagina
4 van 4

Bijlage 13 E-mails portefeuillehouder en nieuwe gemeentesecretaris inzake opnieuw horen

Van: Gemeentesecretaris
Verzonden: vrijdag 6 maart 2020 22:37
Aan: Ton de Boer
CC: Burgemeester
Onderwerp: Horen medewerkers in raadsenquête Horsa

Beste Ton,

Zoals ik gisteren tussen de hoorzittingen door aangaf, heb ik contact gehad met de medewerkers waarover een raadslid zich in zijn hoorzitting heeft uitgelaten. Dit om na te gaan of zij zijn ervaringen delen en de uitspraken hebben gedaan zoals het raadslid aangaf. Daarop heb ik andere lezingen van hen gehoord en ook expliciet ontkenningen van deze uitspraken van hen gehoord. Dat maakt de situatie precair en lastig en dat besef ik me goed. Toch heb ik jou verzocht deze medewerkers ook te horen zodat de waarheidsvinding goed kan plaatsvinden of tenminste de verschillende beelden die er lijken te bestaan openbaar kunnen worden. Immers zou anders publiekelijk een eenzijdig beeld beklijven, dat ook schadelijk is voor betrokken medewerkers, die daar naar mijn mening ook echt door geraakt zijn.

Ook de burgemeester gaf bij het slot van haar hoorzitting aan er prijs op te stellen dat medewerkers gehoord zouden worden die zich niet herkennen in de uitspraken over hen, gedaan door het raadslid. Daarop is tijdens de hoorzitting toegezegd dat zij dat verzoek nog nader zou toelichten.

Daarom stuur ik deze mail ook mede namens de burgemeester. Het betreft hier immers hetzelfde vraagstuk. Zij en ik verzoeken jou / de commissie de volgende medewerkers te horen over de uitlatingen aan hun adres van het raadslid:

Ik heb van al deze medewerkers begrepen dat zij bereid zijn (opnieuw) onder ede te worden gehoord. Graag verneem ik jullie reactie. Maar voor nu eerst een fijn weekend toegewenst.

Met vriendelijke groet,

Gemeentesecretaris / Algemeen Directeur
Gemeente Renkum

Van: Gemeentesecretaris
Verzonden: donderdag 9 juli 2020 22:25
Aan: Ton de Boer
CC: Burgemeester
Onderwerp: Overleg Enquêtecommissie met burgemeester en gemeentesecretaris

Hoi Ton,

Jammer dat het voor de vakanties niet meer lukt te overleggen. Ik laat mijn secretariaat een overleg inplannen voor tweede helft augustus.
Op voorhand geef ik namens het college alvast een aantal noties mee die we graag willen bespreken. Wellicht helpt jullie dat in de voorbereiding.
Voor nu wens ik jou, Tom en Jan een hele fijne zomervakantie toe. Daar zullen jullie wel aan toe zijn.

Noties ter bespreking

- Ruimte die gehoord krijgen om medewerkers te beschadigen / beschuldigen. O.a. van fraude.
- Mate waarin de commissie al bewijzen heeft dat dat niet zo is, deze niet inzet, en ook niet om bewijzen vraagt.
- Ruimte voor medewerkers om aan te tonen dat door gehoord niet altijd de waarheid wordt gesproken.
- Behoeft van medewerkers om hun namen geschrapt te zien uit deze verslagen en uit het rapport.
- Behoeft van college om naar commissie en raad duidelijk te maken hoe enquête ervaren wordt, en met name door deze laatste hoorzitting.

Met vriendelijke groet,

Gemeentesecretaris / Algemeen Directeur
Gemeente Renkum

Van: Wethouder

Verzonden: maandag 29 juni 2020 20:25

Aan: Ton de Boer; Jan Streefkerk; Tom Erkens

CC: Burgemeester; Fractievoorzitter D66; Gemeentesecretaris; Griffier

Onderwerp: Verhoor Horsa 29 juni 2020

Urgentie: Hoog

Geachte leden van de Onderzoekscommissie,

Zojuist heb ik het verhoor gekeken van de heren van de Stichting BWO2EG. Hoewel er op veel zaken iets aan te merken is wil ik nu op een ding direct reageren.

Aan het eind is door dhr.... gezegd dat ik tijdens de opening van het nieuwe Dreijeroord gezegd zou hebben 'dat we de neuzen dezelfde kant op zouden moeten hebben voor het verhoor'. Ik neem daar met klem afstand van. Dat is NIET gezegd. Sterker, dat zou ik ook nooit zeggen. Het is dus grote onzin.

Ik verzoek u dan ook om mij nogmaals op te roepen voor een verhoor zodat ik dit ook onder ede kan verklaren.

Ik vind het absurd dat iemand dit zomaar in het openbaar kan en mag verklaren. Hiermee word ik ten onrechte beschadigd. En dat is nu de tweede keer in dit proces.

Met vriendelijke groet,
Jasper Verstand
Wethouder

Op 29 jun. 2020 om 20:45 heeft Ton de Boer het volgende geschreven:

Hallo Jasper,

De commissie komt zo spoedig mogelijk bij elkaar om het verhoor van vanavond tegen het licht te houden en bespreken welke actie(s) wij zullen ondernemen.

Ik zal je direct daarna hierover informeren.

Met vriendelijke groet,

Ton de Boer

Re: Verhoor Horsa 29 juni 2020

Hallo Ton,

Dank voor je snelle reactie.

Ben benieuwd welke acties jullie gaan ondernemen. Ook richting onze medewerkers die hetzelfde gevoel hebben overgehouden aan dit en andere verhoren.

In mijn beeld had de commissie moeten doorvragen na dit soort valse beschuldigingen dan wel ervoor moeten zorgen dat dit soort situaties niet konden ontstaan.

Mensen worden ten onrechte beschadigd en dat kan toch nooit de bedoeling van de commissie zijn geweest. De vorige keer dat dit gebeurde heb je aangegeven dat de commissie het buiten beschouwing zou laten omdat het niet ter zake doende was binnen de onderzoeksopdracht. Maar het zijn wel dingen die zomaar in het openbaar gezegd worden zonder onderbouwing.

Vriendelijke groet,

Jasper Verstand

Wethouder

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111
Fax (026) 33 48 310

Internet www.renkum.nl

Bank BNG 28.50.07.076
Postbank 81 89 84

Raadsgriffier

Aan
De Raads- en Commissieleden van de gemeente
Renkum

c.c. Het College van B&W

Datum
9 september 2020

Onderwerp:
Advies kabinetschef van de commissaris van de Koning

Beste collega's,

De onderzoekscommissie wil jullie in deze brief informeren over het gesprek dat de onderzoekscommissie heeft gevoerd met de kabinetschef van de commissaris van de Koning en een adviseur van het kabinet. Het gesprek heeft plaatsgevonden op dinsdag 2 september jl. in het Provinciehuis te Arnhem.

Aanleiding verzoek voor een gesprek met de kabinetschef

Aanleiding voor het gesprek is de vraag van de onderzoekscommissie of wij de signalen van vermeende intimidatie en fraude, die wij in het kader van ons onderzoek hebben ontvangen, voor de beantwoording van onze onderzoeksoopdracht nader moeten onderzoeken. Daarbij hebben wij aangegeven dat wij, als commissie, onvoldoende geëquipeerd zijn om dit nader onderzoek uit te voeren

Advies Chef Kabinet aan de onderzoekscommissie

Op basis van de informatie die wij hebben verstrekt, meent de kabinetschef dat de commissie deze signalen niet zelf hoeft te onderzoeken.

Aangezien de signalen beschadigend zijn voor zowel betrokkenen als de gemeente, is geconcludeerd dat ze wél geadresseerd moeten worden. De kabinetschef adviseert daarom dat de commissie de signalen overdraagt aan de burgemeester, in haar rol als voorzitter van de raad met de zorgplicht op het gebied van integriteit. Het Kabinet van de commissaris van de Koning is bereid om de burgemeester en de gemeente Renkum, in dien gewenst, verder van dienst te zijn bij het vervolg.

Gesprek met de burgemeester

Op 3 september jl. heeft de onderzoekscommissie de burgemeester geïnformeerd over het gesprek en heeft het advies van de kabinetschef met haar gedeeld.

Geen nader onderzoek door de onderzoekscommissie

Het advies van de kabinetschef sterkt de onderzoekscommissie in het eerder door haar ingenomen standpunt dat een nader onderzoek naar mogelijke fraude en integriteitsvraagstukken geen deel uitmaken van de opdracht van de onderzoekscommissie.

Elke uitspraak die de onderzoekscommissie daarover zou doen valt buiten de orde van het onderzoek en overstijgt de bevoegdheden en expertise van deze onderzoekscommissie.

We vertrouwen erop jullie hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd. Wanneer jullie vragen hebben kunnen jullie je wenden tot ondergetekende.

Vriendelijke groet en blijf gezond,
Onderzoekscommissie Horsa Glider,
namens deze

Ton de Boer
Voorzitter

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon (026) 33 48 111
Fax (026) 33 48 310

Internet www.renkum.nl

Bank BNG 28.50.07.076
Postbank 81 89 84

Raadsgriffie

Aan
Burgemeester

Datum
5 oktober 2020

Onderwerp:
Concept Eindrapport Horsa glider project

Geachte,

De onderzoekscommissie Horsa glider biedt u hierbij het concept eindrapport dat zij heeft opgesteld op basis van het door hen uitgevoerde onderzoek, ter lezing aan.

In verband met de aangescherpte maatregelen rondom de Corona crisis krijgt u het rapport per e-mail toegestuurd.

Conform art 12. 'Verordening onderzoeksrecht raad gemeente Renkum' geven we u graag de gelegenheid uw zienswijze op het concept onderzoeksrapport schriftelijk aan de onderzoekscommissie kenbaar te maken. Wij verzoeken u dit binnen tien werkdagen (of wel uiterlijk maandag 19 oktober a.s.) te doen. U kunt uw eventuele zienswijze sturen aan griffie@renkum.nl.

Nadat alle betrokkenen (ex art. 12 van de Verordening) in de gelegenheid zijn gesteld gebruik te maken van de mogelijkheid hun zienswijze op het eindrapport te geven, rond de onderzoekscommissie haar onderzoek definitief af en worden haar bevindingen voorgelegd aan de raad.

Nogmaals vriendelijk dank voor uw medewerking. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Vriendelijke groet,
Onderzoekscommissie Horsa Glider,

namens deze
Ton de Boer
Voorzitter

Subsidieregeling: "Gelderland herdenkt-75 jaar vrijheid"
Programma Veluwe Remembers

NB.: Subsidie wordt verleend onder voorbehoud van verlening van een subsidie door de provincie Gelderland en beschikbaarstelling via de gemeentelijke begroting van de bijbehorende middelen door de raad van de gemeente Arnhem.

NAW gegevens

Naam instelling	Gemeente Renkum
Adres	Postbus 9100
Postcode en woonplaats	6860 AH te Oosterbeek
Contactpersoon	B. van Veggel
E-mailadres	b.van.veggel@renkum.nl
IBAN-nummer	NL02 BNG41 028 5007076
(indien van toepassing) > Kamer van Koophandel-nummer	092156ug
Doel van de instelling	Overheid 06-2241.6793.

Informatie over activiteiten

Wat is de naam van de activiteit?	Horsa Glider project
Wanneer vindt uw activiteit plaats? <small>(tussen 1 september 2019 en 31 mei 2020)</small>	7 - 25 september 2019
(zie de gemeenten hieronder) > In welke gemeente(n) vindt uw activiteit plaats?	Renkum
Gevraagde subsidiebedrag	€ 100.000,-
Is subsidie van het vonds toegekend?	nee

> Apeldoorn, Arnhem, Barneveld, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattum, Heerde, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Overbetuwe, Putten, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Voorst, Wageningen

Bestanden meesturen

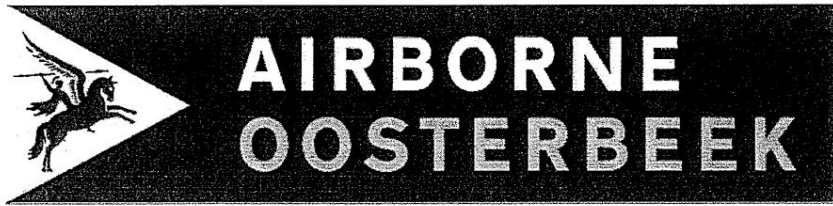
- Begroting (verplicht)
- Projectplan (verplicht)
- Bankafschrift met vermelding IBAN-nummer (verplicht)
- Recent uittreksel Kamer van Koophandel (indien van toepassing)
- Statuten of oprichtingsakte (indien van toepassing)
- Recente jaarrekening (indien van toepassing)
- Beschikking vonds (indien van toepassing)

Akkoord ondertekening aanvraag

Datum / plaats	19 juni 2019
Handtekening	

Opsturen

U kunt dit volledig ingevulde aanvraagformulier (inclusief de verplichte bijlagen) mailen naar: subsidiebeheer@arnhem.nl

Expositie Horsa Glider

7 - 25 september 2019 Oosterbeek

BATTLE OF ARNHEM

Projectplan Horsa glider | Gemeente Renkum | juni 2019

AIRBORNE OOSTERBEEK

Aanleiding

De Operatie Market Garden is de grootste luchtlandingsoperatie ooit.

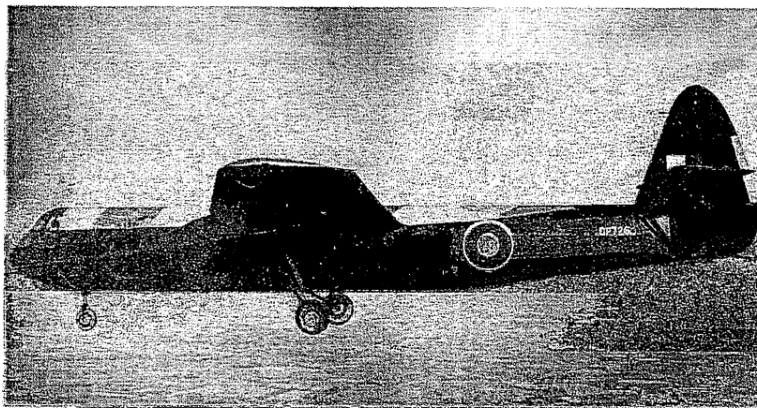
De aantallen luchtlandingstroepen, parachutisten, zweefvliegtuigen en vliegtuigen zijn gigantisch. In de omgeving van Arnhem, bij Renkum Ede en Wolfheze springen 4.335 parachutisten en landen meer dan 600 Horsa zweefvliegtuigen met in totaal 5.800 paratroopers aan boord.

Op andere landingsplaatsen ten zuiden van Nijmegen landen gelijktijdig nog eens 261 Horsa Gliders.

Dit project gaat over de onderbelichte bijzondere rol die de zweefvliegtuigen hebben gespeeld tijdens Operatie Market Garden en met name De Slag om Arnhem.

The Assault Glider Trust, United Kingdom staat om de enige ter wereld levensechte Horsa Glider af zodat de Horsa Glider onderdeel wordt van de permanente collectie van het Oorlogsmuseum Overloon.

Voordat de Horsa Glider naar Overloon gaat wordt de Horsa Glider tijdens de herdenkingen rondom de Slag om Arnhem van 7 tot 25 september geplaatst op het grasveld tegenover het Airborne Museum in Oosterbeek.

Projectplan Horsa glider | Gemeente Renkum | juni 2019

AIRBORNE OOSTERBEEK

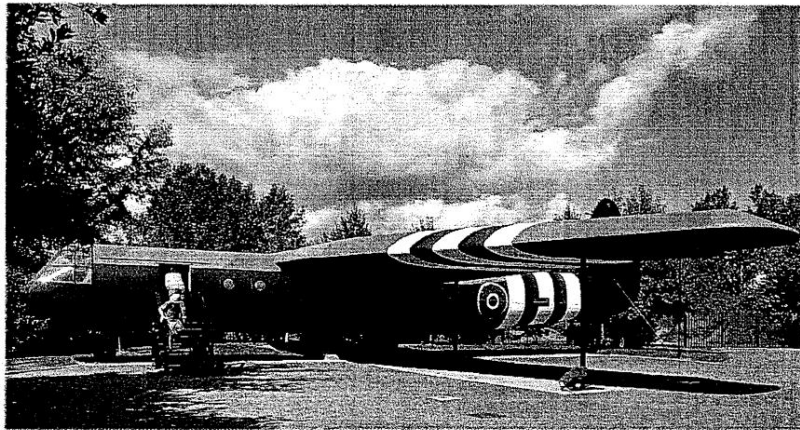
Rondom de herdenkingsweken 2019 zal de gemeente Renkum in samenwerking met regionale en lokale organisaties een belevenistour organiseren waarin de gebeurtenissen van de Slag om Arnhem in Oosterbeek en Renkum voor het voetlicht worden gebracht. Het publiek krijgt de gelegenheid om de geschiedenis op historische WO2 locaties te beleven

Waarom

Na de Tweede Wereldoorlog is dit zweefvliegtuig nooit meer in Nederland te zien geweest. Simpelweg omdat alle 3.775 Horsa Assault Gliders tijdens of kort na de oorlog verloren zijn gegaan, of zoals in de Slag om Arnhem door de Duisters zijn vernietigd. Met dit project willen we het verhaal van Horsa Glider in de Slag om Arnhem in Oosterbeek over brengen aan en invoelbaar te maken voor bewoners en bezoekers van de gemeente Renkum en Airborneregion tijdens dit bijzondere herdenkingsjaar : 75 jaar na de Slag om Arnhem”.

Wat

Er is nu een unieke kans om de enige 100% natuurgetrouwe levensgrote replica van de bij De Slag om Arnhem gebruikte Airspeed Horsa MK1 Assault Glider voor een groot publiek ten toon te stellen. Zo willen we de bijzondere rol die de Gliders en de gliderpiloten hebben gespeeld in de Slag om Arnhem breder bekend maken bij het grote publiek.

June 2004 Inauguration of the Horsa glider replica by HRH The Prince of Wales

Projectplan Horsa glider | Gemeente Renkum | juni 2019

AIRBORNE OOSTERBEEK

Hoe

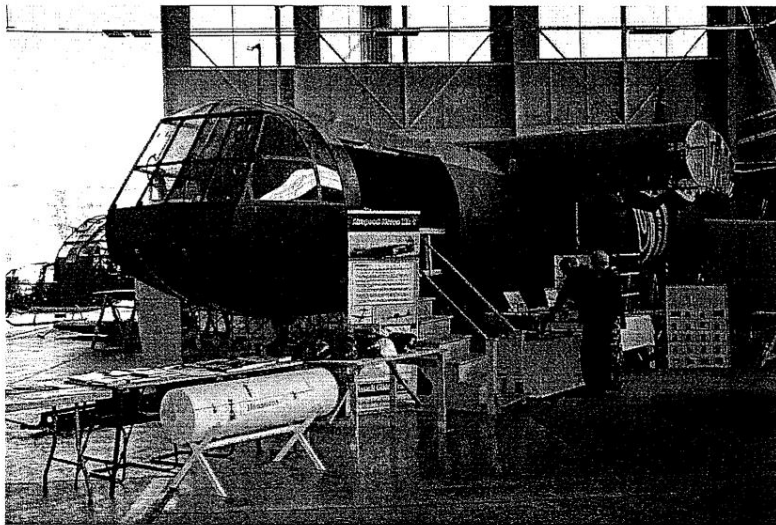
Na aankomst in Nederland wordt de Horsa gerestaureerd door leden van Museum Vliegbasis Deelen. Tijdens de 75^e Herdenking van Market Garden wordt de Horsa Glider in Oosterbeek tentoongesteld. Naast de Horsa Glider wordt de expositie aangevuld met beeld, geluid en re-enactment. Ook wordt er een educatief programma ontwikkeld voor het onderwijs en worden er rondleidingen verzorgd. Alle informatie zal ook digitaal worden ontsloten via een website www.horsaglider.nl

Na de herdenkingen krijgt de Airspeed Horsa MK1 Assault Glider een permanente plek in het Oorlogsmuseum Overloon.

Doelen

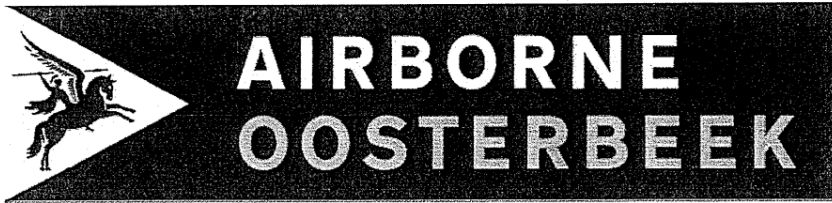
De onderbelichte rol van de zweefvliegtuigen tijdens Operatie Market Garden en De Slag om Arnhem voor het voetlicht brengen en een blijvende bijdrage leveren aan het verstevigen van duurzame herinneringstoerisme.

- Ongeveer 100.000 bezoekers
- Betrekken bevolking uit de gemeente Renkum
- Betrekken lokale en regionale organisaties
- Betrekken Airborne gerelateerde organisaties

Airspeed Horsa MK1 Assault Glider at the Royal Air Force base Cosford-England (now in storage)

Projectplan Horsa glider | Gemeente Renkum | juni 2019

Waar

De Horsa Glider wordt geplaatst op het grasveld tegenover het Airborne Museum in Oosterbeek. Ter bescherming tegen weersinvloeden zal de presentatie in een tent zin.

Wanneer

Tijdens het 75^e Herdenkingsjaar van de Slag om Arnhem is de Horsa te zien van 7 t/m 25 september.

Doelgroepen

- Inwoners van de regio tussen 8 en 80 jaar
- Bezoekers van de regio Engels- en Nederlandstalig

Communicatie

De communicatie van het evenement zal geheel in Airborneregio stijl zijn, als onderdeel van de Airborne Region campagne en de gemeentelijke communicatie. Op de volgende manieren aangekondigd:

- Free publicity middels persberichten
- Posterverspreiding in de regio
- Op de bannertorens in de dorpen van Renkum
- Via social media campagne vanuit alle betrokken partijen
- Via de scholen- en sportverenigingen in de dorpen van Renkum
- Bij de Airborne Wandeltocht.

Organisatie

Geplande uitvoering door:

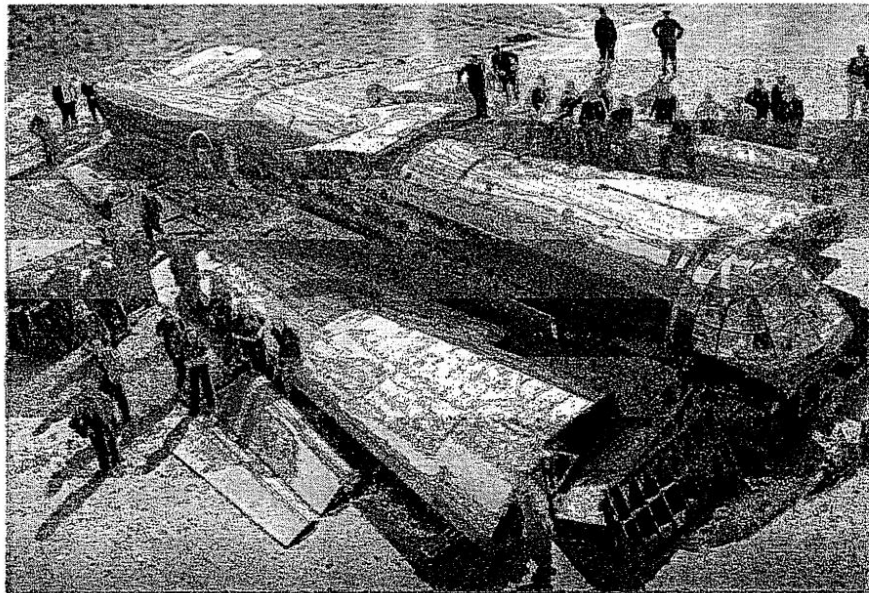
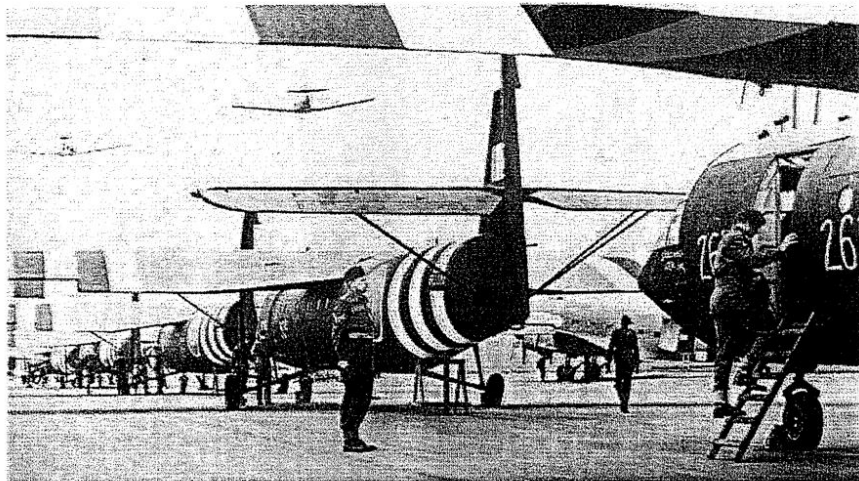
Deelnemende partijen in het event:

[REDACTED]

Communicatie: Gemeente Renkum, [REDACTED]

AIRBORNE OOSTERBEEK

Projectplan Horsa glider | Gemeente Renkum | juni 2019

Begroting

	Kostensoort	Bedrag
1	Verzekeringen en overeenkomsten	30.000
1.1	Verzekering Evenement, Horsa en inrichting, wa verzekering	
1.2	Vrijwilligersverzekering	
1.3	Overeenkomsten expertise	
1.4	Verplaatsing	
2	Faciliteiten	10.000
2.1	Stroom	
2.2	Water	
2.3	Toiletten medewerkers	
2.4	Koffie en thee faciliteiten voor medewerkers, bewaking en beveiliging	
2.5	Koelkastje	
2.6	Stoelen / bankjes/tafeltje	
3	Inrichting	20.000
3.1	Opknappen horsa in Soesterberg	
3.2	Plaatsing tent	
3.3	Plaatsing Horsa	
3.4	Afzetmateriaal	
3.5	Tekst borden	
3.6	Inrichtingsmaterialen	
3.7	Aankleding (jeep etc)	
3.8	Audiovisuele middelen Filmpresentatie d.m.v. film via grote video Wall	
3.9	Aanlichting	
3.10	Re-enactment als aankleding hal	
4	Opening	5.000
4.1	Overtocht en verblijf [redacted] Arnhemveteran Glider Pilot	
4.2	Uitnodigingen (drukwerk, vormgeving, tekst, fotografie etc.)	
4.3	Catering	
5	Openstelling	100.000
5.1	Bewaking	
5.2	Beveiliging	

Projectplan Horsa glider | Gemeente Renkum | juni 2019

AIRBORNE OOSTERBEEK

	5.3	Verkeersmaatregelen	
	5.4	Vrijwilligersvergoeding	
	5.5	EHBO	
	5.6	Prullebakken, zakken en legen	
	5.7	Toiletten Publiek	
	5.8	Schoonmaak (tent, objecten, toiletten, slaapplekken)	
	5.9	Koffie/thee voor suppoosten/beveiliging	
	5.10	Stoelen / bankjes/tafeltje	
6		Educatief programma	10.000
	6.1	Ontwikkeling	
	6.2	Materialen	
	6.3	Uitvoering	
7		PR	5.000
	7.1	Flyer (drukwerk, vormgeving, tekst, fotografie etc.)	
	7.2	Catalogus/brochure (drukwerk, vormgeving, tekst, fotografie) indien aanwezig	
	7.3	Fotodocumentatie (film, mapjes, afdrukkosten of fotograaf) en persmappen	
8		Afbouw	10.000
	8.1	Ophalen Horsa en afbouw tent	
	8.2	Afvoer materialen	
9		Onvoorzien	10.000
		Totaal benodigd	200.000

Dekking	
Subsidieaanvraag Gelderland Herdenkt	100.000
Inzet gemeente Renkum in uren en materialen	50.000
Inzet ██████████ in uren en materialen	5.000
Inzet ██████████	10.000
Overige fondsen (nog te werven)	35.000
Totaal	200.000

*kosten niet gemaakt?
alsnog aanvragen?*

Jasper Verstand

Van: Richard Westmaas - Wings Of Freedom <richard@vliegshowede.nl>
Verzonden: dinsdag 8 januari 2019 16:24
Aan: [REDACTED]
CC: Jasper Verstand
Onderwerp: Overkapping Horsa Glider
Bijlagen: Programma tentoonstellingen Airspeed Horsa MK1 Assault Glider 2019.docx; Horsa Glider sfeerbeeld-projectplan 04-12-2018.docx

Geachte [REDACTED],

De organisatie van de Airshow Wings of Freedom 2019 (zie www.vliegshowede.nl) wil dit voorjaar de enige (ter wereld) originele Airspeed Horsa MK1 Assault Glider naar Nederland halen. Zie o.a. www.horsa.nl en www.assaultglidertrust.co.uk

Het toestel wordt dan vanuit de RAF base Cosford, England overgebracht naar een vliegtuig shelter op de voormalige luchtmachtbasis Soesterberg. Deze shelter hebben wij de komend jaar onbeperkt tot onze beschikking. Op Soesterberg wordt het toestel weer tiptop in orde gemaakt nadat deze de afgelopen jaren tijdens de opslag in een oude RAF loods enige schade heeft opgelopen.

In de week van 21 tot en met 24 augustus 2019 wordt het toestel dan tijdens het evenement Wings of Freedom in Ede voor het eerst aan het grote publiek getoond.

Nadien zou het fantastisch zijn om het toestel gedurende ongeveer 10 dagen aan het publiek ten toon te stellen op het grasveld tegenover het Airborne Museum in Oosterbeek. Dat zou het Engelse Glider Pilot Regiment en de bouwers en eigenaren van het grote zweefvliegtuig The Assault Glider Trust veel deugt doen.

Wings of Freedom 2019 is nog in overleg met het Nationaal Militair Museum over hun deelname aan dit unieke project.

Volgende week vrijdag 18 januari 2019 gaat een deel van het bestuur van Wings of Freedom in Engeland de Horsa Glider in het echt bekijken en overleg plegen met het bestuur van The Assault Glider Trust over de komst van het toestel naar Nederland.

Nu is de vraag, [REDACTED] of het een grote overkapping waarin het kwetsbare vliegtuig ten toon gesteld kan worden? En mag en kan deze ingezet worden om de Horsa Glider in Ede en Oosterbeek aan het publiek te laten zien. Het huren van een grote overkapping via een commercieel bedrijf (zoals het Belgische Veldeman met zijn TFS tenten) is heel erg kostbaar en niet op te brengen door de gemeente Renkum en de organisatoren van de Edese airshow.

De Horsa Glider is helemaal opgetrokken uit hout en zo licht als mogelijk gebouwd om het grote toestel luchtwaardig te maken. Het toestel is voor éénmalig gebruik gebouwd en kan daarom niet langdurig aan wind en regen worden bloot gesteld.

De overkapping moet een minimale afmeting hebben van 30 x 30 x 7 meter. Er mogen geen palen in het midden staan en het moet mogelijk zijn om met behulp van hijskranen in de hal o.a. de 10 meter lange vleugels aan het 7 meter brede middenstuk te bevestigen.

In de bijlage een sfeerbeeld-projectplan om een goed beeld te krijgen over de grote rol van de Airspeed Horsa MK1 Assault Glider tijdens de Tweede Wereldoorlog. (plan moet nog iets herschreven worden als Oosterbeek mee doet)

Ik hoop op korte termijn van u bericht te mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet, kind regards,

Richard Westmaas
Wings Of Freedom

Rudie Heintjes

Van: Rudie Heintjes
Verzonden: dinsdag 23 juli 2019 15:38
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Fwd: deelproject Glider / Horsa

Jasper
Ter info. Wordt vervolgd
Groet
Rudie

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Marinka Mulder <m.mulder@renkum.nl>
Datum: 23 juli 2019 om 12:18:08 CEST
Aan: Leonie Rolink <l.rolink@renkum.nl>
Kopie: Rudie Heintjes <r.heintjes@renkum.nl>, Agnes Schaap <a.schaap@renkum.nl>, Jasper Verstand <j.verstand@renkum.nl>, Joa Maouche <j.maouche@renkum.nl>
Onderwerp: Antw.: **deelproject Glider / Horsa**

Beste allemaal,

Ik vind het niet leuk, maar ik heb wel bezwaren en twijfels over de voortzetting van dit project en wil deze graag met jullie delen.

Allereerst voel ik me rot over het besluitvormingsproces. Er is in collegevergaderingen eigenlijk niet over gesproken. Er is wel voorgelegd aan het fractievoorzittersoverleg dat dit er aan zat te komen met min of meer de vraag of daar "een stukje algemene reserve" voor kon worden ingezet. Er is geen besluit genomen door het fractievoorzittersoverleg. Er zijn inmiddels wel schriftelijke vragen.

Verder klinkt het natuurlijk altijd geruststellend dat 'er binnen budget' geld wordt gevonden, maar dit is ook onszelf een beetje voor de gek houden: er was geen budget, er komt begrijp ik waarschijnlijk geen subsidie en bovendien hebben we een tekort over het lopende begrotingsjaar van 748k. Bovendien gaan we een stevig politiek najaar in om de begroting rond te krijgen. Het laatste dat we daarbij kunnen gebruiken is de schijn tegen te hebben geld uit te geven aan wat niet noodzakelijk is om bij te dragen aan onze doelstellingen.

Ten derde vind ik de risico's onoverzichtelijk. Als er onvoldoende middelen/vrijwilligers worden geworven, wie is er dan verantwoordelijk voor de kosten? De stichting heeft geen cent (en wij dus eigenlijk ook niet, maar ja).

Tenslotte vind ik het moeilijk dat we met elkaar hebben afgesproken voorzichtig om te gaan met middelen en mensen en dat dit - omdat er al publiciteit aan is gegeven - door lijkt te móeten gaan.

Ik begrijp van Rudie dat er donderdag meer inzicht is in de (financiële) risico's en ben daar benieuwd naar. Voor de huidige voortgang is geen prompt besluit nodig en uiteraard is unanimitéit niet noodzakelijk. Maar ik wil het toch graag zo met jullie delen en ben bereikbaar voor overleg.

Vriendelijke groet,

Marinka Mulder

Brigitte van Veggel

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 5 november 2019 10:53
Aan: Brigitte van Veggel
Onderwerp: Afwijzing projectaanvraag 379242 Veluwe Remembers
Categorieën: Belangrijk

Geachte mevrouw Van Veggel,

U heeft voor de tweede ronde een projectaanvraag ingediend in het kader van *Veluwe Remembers* (onderdeel van *Gelderland Herdenkt*). Op 16 augustus heeft u een mail ontvangen waarin stond dat uw project aan de criteria van het toetsprotocol voldoet, maar dat er op dat moment onvoldoende subsidiebudget was om uw project toe te kennen.

De provincie heeft afgelopen week een laatste verhoging van het subsidiebedrag toegekend. Dit bedrag is te laag om ook uw project toe te kunnen kennen. **We vinden het spijtig u te moeten mededelen dat uw project wordt afgewezen omdat er niet voldoende subsidiebudget is.**

Zoals in eerdere communicatie aangegeven, zijn de projecten beoordeeld door een onafhankelijke adviescommissie. Deze commissie heeft aan de hand van het toetsprotocol de projecten van waardering voorzien. De projecten zijn op volgorde van waardering beschikt, tot het punt waar het subsidiebudget op was. Uw project is een van de projecten waarvoor geen subsidiegelden meer beschikbaar zijn.

De provincie is met de laatste verhoging voor *Veluwe Remembers* genereus geweest; zij hebben meer subsidie aan *Gelderland Herdenkt* gegeven dan initieel het idee was. Het aantal aanvragen en daarmee het enthousiasme bleek echter enorm, waardoor projecten toch teleurgesteld moeten worden.

De penvoerende gemeente Arnhem zal komende weken de formele afwijzingsbrieven opstellen en versturen. Daarmee is uw aanvraag voor *Veluwe Remembers* afgerond.

We hadden u graag een beter bericht gegeven. Mocht u nog vragen hebben over uw aanvraag, deze mail of het vervolgproces, dan kunt u altijd contact opnemen.

Met vriendelijke groet,

Eusebiusbuitensingel 53
6828 HZ Arnhem
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

[REDACTED]
Toerisme en recreatie
Cluster Strategie Beleid en Regie
[REDACTED]
Telefoon: 026 377 [REDACTED]
Mobiel: 06 [REDACTED]
werkdagen: maandag t/m vrijdag
woensdagmiddag afwezig